



รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”

โดย นางสาวนัตยา บุญจันทร์ และคณะ

มกราคม 2553



รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนทอง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัย

- | | |
|---------------------|-----------|
| 1. นางสาวนาคยา | บุญจันทร์ |
| 2. นางสาววรรณิ | ดาววงศ์ |
| 3. นางสาวศิริลักษณ์ | ไชยวงศ์ |
| 4. นางอำภา | ตากันระ |
| 5. นางเยาวเรศ | ธำแก้ว |

มกราคม 2553

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น)

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าเชื่อถือให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถนำกระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุฒยุดกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหาวิธีใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่

สร้างความสนใจให้นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาใน รูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียน โครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการ โดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสนับสนุน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ และสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดาการ และคุณอติสรา มณีไชย ที่ปรึกษาในการทำงานวิจัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำตลอดจนช่วยเหลือตรวจทาน แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณนายพิทักษ์ ตุ่มอินมร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลขุนคอง และคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง ผู้นำชุมชน ที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ในการดำเนินงานตามโครงการวิจัยดังกล่าว จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณครุภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกท่าน คณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กตำบลขุนคอง ผู้ปกครอง นักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการทดลองพัฒนาเด็ก โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณผู้แต่งหนังสือ ตำรา เอกสาร ที่คณะผู้วิจัยนำมาอ้างอิงในการทำ โครงการวิจัยในครั้งนี้

นาคยา บุญจันทร์ และคณะ

2553

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(ก)
สารบัญ	(๒)
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัยหลัก	2
คำถามวิจัยย่อย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายของภูมิปัญญา	5
การจัดการศึกษากับภูมิปัญญาไทย	7
การมีส่วนร่วม	9
การจัดการศึกษาปฐมวัย	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	33
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	33
ตัวแปรในการวิจัย	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 สภาพบริบทชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	
ตอนที่ 1.1 สภาพบริบทชุมชนและสภาพบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แนวทาง/วิธีการที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	44
ตอนที่ 1.2 ผลการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กตำบลขุนกง	50
- ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินพัฒนาการ เด็กก่อนการจัดกระบวนการเรียนรู้	50
- ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินพัฒนาการ เด็กหลังการจัดกระบวนการเรียนรู้	52
- ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม	53
- ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลประเภทผู้ตอบแบบสอบถาม	54
- ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการจัดการ เรียนรู้ของครูภูมิปัญญา	54
ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ของชุมชน	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	57
อภิปรายผล	61
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามครูภูมิปัญญาและผู้เชี่ยวชาญ	66
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	69
ภาคผนวก ค แบบประเมินความพึงพอใจของครูภูมิปัญญา	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรม	78
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้	99
ประวัติผู้วิจัย	144

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) หมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา มาตรา 18 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น”

จากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น ชุมชนตำบลขุนคองโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคองจึงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งอยู่ที่ 303 หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230 ในการดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าวตามแนวการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลขุนคอง ได้เห็นความสำคัญในหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก จึงได้พัฒนากระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่มาของปัญหาปัจจุบันคนไทยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเป็นผลกระทบมาจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศรวมทั้งคนไทยในตำบลขุนคอง

ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นที่เป็นวัฒนธรรมที่พึ่งพาอาศัยกันและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นเปลี่ยนแปลงไป เห็นว่าวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิปัญญาของท้องถิ่นไม่มีคุณค่าและความสำคัญกับตนเอง ขณะที่ครอบครัวและชุมชนได้พยายามที่จะสืบทอดและอนุรักษ์ไว้ กลับมองข้ามเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้รับเอาและนำไปใช้ในวิถีประจำวันของตน ทำให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งได้เลือนหายไป จากเหตุผลดังกล่าวชุมชนหรือคนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและพยายามที่จะรื้อฟื้นเอาความสำคัญของกระบวนการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามที่แต่เดิมของชุมชนมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สมาชิกโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นรู้สึกถึงความ เป็นเอกลักษณ์ ความมีคุณค่า และความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลขุนคอง

คำถามวิจัย

คำถามวิจัยหลัก

การจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนตำบลขุนคองควรมีลักษณะอย่างไร

คำถามวิจัยย่อย

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชุมชนอยากให้เด็กเรียนรู้มีอะไรบ้าง
2. การจัดกระบวนการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคองเป็นอย่างไร
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนให้กับเด็กได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค รูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 27 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ จำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วย

- | | |
|--|-------------|
| 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจักสาน | จำนวน 13 คน |
| 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร | จำนวน 10 คน |
| 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านขนม | จำนวน 28 คน |
| 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนิทาน / เพลง | จำนวน 11 คน |
| 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านของเล่น | จำนวน 18 คน |
| 6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการละเล่น | จำนวน 11 คน |
| 7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานพับ / งานกระดาษ | จำนวน 8 คน |
| 8. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานปั้น | จำนวน 3 คน |

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยเน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมของชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่เด็กเกิดการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา จากประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

กระบวนการการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการเรียนรู้ของเด็กที่เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน มีด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา โดยให้เด็กลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส เล่นสำรวจ สังเกต สืบค้น ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่นตำบลขุนคอง ซึ่งได้มาจากประสบการณ์และการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ บุคคล หรือสถานที่

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยถ้ามถึงความต้องการของชุมชน การกำหนดแนวทางในการพัฒนา การทดลองปฏิบัติ การติดตามผล และการสรุป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้พัฒนากระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เด็กปฐมวัยในชุมชนตำบลขุนคองได้รับการพัฒนาทักษะครบทั้ง 4 ด้าน
3. ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ได้รับการพัฒนาทักษะการจัดกิจกรรมได้นำกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาและครูภูมิปัญญามาสอนให้กับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้ปกครอง ได้รับทราบข้อมูลการจัดกระบวนการเรียนรู้จากวารสารของศูนย์ฯ และจากการบอกเล่าของเด็ก และบางครั้งผู้ปกครองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับเด็กด้วยนอกจากเรียนรู้กับเด็กแล้วผู้ปกครองยังสามารถจัดกระบวนการที่บ้านเพื่อเป็นการจัดต่อเนื่องความรู้ให้กับเด็กจากศูนย์ฯ ได้ด้วยและยังให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้ปกครองมีความภูมิใจที่เด็กได้รับการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและรู้สึกเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคองหลังจากการจัดเวทีคืนข้อมูลระยะที่ 2 ให้กับชุมชนทราบ
5. ชุมชน ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง และยินดีที่จะให้ความรู้กับเด็กต่อไป หากศูนย์ฯ ต้องการความช่วยเหลือในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในตนเองว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีอยู่ให้กับลูกหลานซึ่งจะได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ไปใช้ และได้เรียนรู้หรือปฏิบัติตาม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองยังมีคุณค่าต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

ข้อตกลงเบื้องต้น

คณะครูผู้ดูแลเด็กและนักวิจัยภาคสนามเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมได้รับการพัฒนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 8 เรื่องดังนี้ 1. จักสาน 2. สมุนไพร 3. ขนมห่ม 4. นิทาน/เพลง 5. ของเล่น 6. การละเล่น 7. งานพับ/งานกระดาษ 8. งานปั้น จากการประชุมและการศึกษาดูงาน การได้รับความร่วมมือจากชุมชน จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนกงนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การจัดการศึกษากับภูมิปัญญาไทย
3. การมีส่วนร่วม
4. การจัดการศึกษาปฐมวัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของภูมิปัญญา

จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่างๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่าภูมิปัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย

1. ภูมิปัญญา (wisdom)

ชลธิชา สัตยาวัฒนา (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 23) ได้ให้ความหมายภูมิปัญญาว่าเป็นผลึกขององค์ความรู้ที่มีกระบวนการสั่งสม สืบทอด กลั่นกรองกันมายาวนาน มีที่มากหลากหลายไร้เอกภพ แต่ก็ได้ประสมประสานกันจนเป็นเหลี่ยมมุมที่จรัสแสงคงทนและท้าทายตลอดกาลเวลา ความรู้ว่าจะไม่เป็นเอกภพแต่ภูมิปัญญาจัดเป็นเอกลักษณ์

ปรีชา อุตระกุล (อ้างจาก กุลวิตรา ภักคานนท์, 2531: 9) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาว่าภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่สั่งสมมาแต่อดีตเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ แวดล้อม คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากิน และพิธีกรรมต่างๆ ทุกอย่างเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านั้น

จากการสัมมนาของนิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 13) เรื่อง “ภูมิปัญญาชาวบ้านมิติจรัสแสงต่อการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา” ได้สรุปความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง องค์ความรู้ของชาวบ้านหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นทำขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถของชาวบ้านเอง เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสมัย โดยมีกระบวนการสั่งสมสืบทอดและกลั่นกรองกันมายาวนานและการประสมประสานกันตลอดเวลา

สรุปได้ว่าภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนที่มีสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ได้สั่งสมมาตั้งแต่อดีต แล้วถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

2. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ยิ่งยง เทาประเสริฐ (2537: 20) ได้ให้ความหมายของคำว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านไว้ว่าเป็นองค์ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมา อันเป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงแก้ปัญหา การปรับตัวผู้เรียนและสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของธรรมชาติ หรือเป็นวิถีชีวิตชาวบ้าน

3. ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ได้มีนักปราชญ์และนักการศึกษา กล่าวถึงความหมายของคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้
ประเวศ วะสี (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 21) ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดจากการสะสม การเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานมีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาไม่แยกวิชาๆ แบบที่เราเรียน

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 13) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศัพท์นี้การกำเนิดของมันชัดเจน มีความมุ่งหมายที่จะใช้วัฒนธรรมของตนเองได้กระแสนต่อสู่ให้พ้นการครอบงำเป็นอิสระและสร้างสรรค์ หากทำสำเร็จแล้วมีการสร้างตาข่ายโยงใยภูมิปัญญาระหว่างชุมชนหมู่บ้านก็มีอำนาจเป็นพลังสำคัญพลังหนึ่งที่จะผลักดันให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง

เสรี พงศ์พิศ (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 12) ปัญญาหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เรียกหมายถึงพื้นเพรากฐานของความรู้ชาวบ้าน

สรุปได้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึงองค์ความรู้ ประสบการณ์ของชาวบ้านที่สั่งสมและถ่ายทอดกันมาจนรุ่นสู่รุ่น ซึ่งจากความรู้เหล่านี้คนในชุมชนนั้นได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดมาอย่างมีความสุข

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ ให้ความหมายของคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา ปรับตัว เรียนรู้และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ หรือคือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน

รัตนะ บัวสนธิ์ (อ้างจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 14) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติ

สืบเนื่องกันมาเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล

2. การจัดการศึกษากับภูมิปัญญาไทย

เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา คือพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งในทางปัญญา ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งการพัฒนาประเทศที่ผ่านมานั้น ในภาพรวม พบว่าเราได้ให้ความสำคัญกับความรู้และผู้ทรงภูมิปัญญาไทยน้อยกว่าความรู้ทางสากล จึงทำให้มีผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต เกิดช่องว่างทางสังคม ทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันชุมชนอ่อนแอลง จนเกิดเป็นปัญหาสังคมในวงกว้าง

ตาดการศึกษาการวิวัฒนาการการศึกษาไทยกับภูมิปัญญาไทย พบว่าการจัดการศึกษาไทยในอดีตที่ผ่านมาได้ละเลยการนำภูมิปัญญาไทยมาบูรณาการ การจัดการศึกษา ซึ่งมีเหตุปัจจัยหลายประการดังนี้

1. ขาดการยอมรับภูมิปัญญาไทย
2. การละเลยและละทิ้งภูมิปัญญาไทย
3. การรับภูมิปัญญาใหม่มาอย่างขาดความระมัดระวัง
4. ความเชื่อมั่นในภูมิปัญญาของคน
5. ภูมิปัญญาใหม่ทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
6. การดำรงชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันผิดปกติ
7. ระบบการศึกษาแผนใหม่ละเลยกระบวนการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาไทย
8. ขาดนโยบายในการส่งเสริมด้านภูมิปัญญาไทย
9. การจัดการศึกษาไม่สามารถขยายโอกาสการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาไทยไว้ได้
10. การบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการศึกษาสืบทอดภูมิปัญญาไทย

(อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 10)

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น หลายฝ่ายก็หันมาตระหนัก จะทบทวนถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นและพยายามหาแนวทางแก้ปัญหา การศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นรัฐบาลก็พยายามหารูปแบบและวิธีการพัฒนาในทุกๆ หน่วยงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของประเทศ ดังนั้นแนวคิดในการนำมรดกทางภูมิปัญญาหรือความรู้ในชีวิตจริงที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกับความรู้ที่เป็นสมัยใหม่น่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม ด้วยเหตุที่ว่าภูมิปัญญาไทยนั้น มีความหลายหลายและเกี่ยวข้องกับทุกมิติทางสังคม โดยมีคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เรียนรู้ สืบทอด ภูมิปัญญาต่างๆ เหล่านี้ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาคนของประเทศได้เล็งเห็นตัวปัญหา

ดังกล่าวจึงได้จัดทำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้วยการฟื้นฟูภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการเรียนการสอน ตั้งแต่ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ต่อมาปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญยิ่งขึ้น จนได้รับการบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศพิทักษ์ ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาหาแนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อจัดทำเป็นนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา โดยมีหลักการว่าภูมิปัญญาไทยต้องได้รับการฟื้นฟูให้ประสานสอดคล้องกับภูมิปัญญาสากล

(อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก)

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2551: 9-11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ไว้ดังนี้

- 1) ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
- 2) สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
- 3) สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนามาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม
- 4) สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน
- 5) ช่วยเปลี่ยนแปลงและปรับวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัย

3. การมีส่วนร่วม

ชัยยุทธ โยธามาตย์ (2539, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยการกระทำดังกล่าวในช่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ชัดว่า เชื่อถือไว้ใจได้

ภาคภูมิ โภชนกุล (2541, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกันว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแท้จริงนั้นคือ การที่ประชาชนมีโอกาสอย่างอิสระ ปราศจากการแทรกแซง ครอบงำ บังคับ ให้ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุม ระดมทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม

แนวความคิดของการมีส่วนร่วม (Concept of Participation)

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา คือ การนำประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลหรือล้มเหลวต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คำว่า “การมีส่วนร่วม” มีนักวิชาการและนักปฏิบัติมีแนวคิด มากมายดังนี้

ชินรัตน์ สมสืบ (2540, หน้า 25 – 27) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) และเป็นเอกสิทธิ (Privilege) ในฐานะสิทธิ จะต้องได้รับการเคารพและให้เกียรติ ในฐานะเอกสิทธิจะต้องไม่ถูกบังคับ (Enforce) และครอบงำ (Manipulate) ทั้งสองประการนี้ต้องเกิดจากบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดไม่มีใครจะเป็นหุ่นเชิดในกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผลรวมของข้อผูกมัดจากคนแต่ละคน บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าโครงการเป็นของพวกเขา เพื่อพวกเขา โดยพวกเขาที่แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมร่วมเป็นการแสดงพฤติกรรมของผลประโยชน์ร่วม ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสอนและ ถูกแนะนำ แต่ก็ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของคนอื่น

3. การมีส่วนร่วม คือ ส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารการพัฒนาชนบท ประการที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมจะถูกดำเนินการใน 2 บริบท คือ นักบริหารการพัฒนาจะต้องรู้ในสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง (Aspiration) และต้องให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น (Articulation) ประการที่สอง โครงการพัฒนาต้องให้ประชาชนรับรู้ ประชาชนต้องเข้าใจในโครงการ รู้ถึงทรัพยากรที่จำเป็นและประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการการมีส่วนร่วม คือ เครื่องชี้วัดการพัฒนาชนบทการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นฐานในการพัฒนาชนบทยิ่งมากและเข้มข้นเท่าใดแสดงว่าผลประโยชน์ของการพัฒนาจะตกแก่ประชาชนมากขึ้นเท่านั้น

4. การมีส่วนร่วมจำเป็นสำหรับความสำเร็จของการพัฒนาชนบท ซึ่งจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมจริงไม่ใช่เพียงหยาบๆ หรืออย่างตื้นๆ เป็นเรื่องของการอาสาสมัครเป็นผลของทางเลือกที่ประชาชนจะทำสิ่งต่างๆ เพื่อตัวพวกเขาเอง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2539, หน้า 18) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา คือ

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้า ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหาและสร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไข ลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ตลอดจนสนองความต้องการของประชาชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการ กิจกรรม ที่ทำไว้ทั้งภาคเอกชนภาครัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539, หน้า 17) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมบริจาคเงินและวัสดุ
3. การมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก
4. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
5. การมีส่วนร่วมในการทำงาน
6. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ
7. การมีส่วนร่วมออกความคิดเห็น
8. การมีส่วนร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน
9. การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง
10. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการรักษาโครงการ

สุรัตน์ เกติมะลิ (2538, หน้า 15) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 แบบ คือ

1. เป็นสมาชิกร่วมประชุม (Membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance of Meeting)

3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
5. เป็นประธาน (Position of Leadership)

สุพรรณ วงศ์คำพันธ์ (2539, หน้า 17) ได้แบ่งรูปแบบของผู้มีส่วนร่วม (Types of Participation) ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้กระทำ (Action)
2. ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
3. สาธารณชนทั่วไป (Public)

สมปอง ประเสริฐผล (2538, หน้า 15) ได้จัดลำดับการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ กัน คือ

1. การเข้าร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง
4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน
7. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
8. การใช้โครงการที่จะเป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
9. การช่วยเหลือคนในการรักษาโครงการ
10. การทำงานกับตัวนำการเปลี่ยนแปลง

ประวิทย์ เพชรมณี, ร.ต. (2538, หน้า 16) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาทั้งหลาย จะต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกชั้นของกระบวนการพัฒนาทั้ง 8 ประการ คือ

1. ขั้นร่วมศึกษา ค้นคว้าหาปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของชุมชน
2. ขั้นร่วมสร้างรูปแบบ ค้นหาวิธีการพัฒนาแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ขั้นร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนงาน โครงการ กิจกรรม
4. ขั้นร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุด
5. ขั้นร่วมปรับปรุงเสนอแนะระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. **ขั้นร่วมช่วยเหลือ** สนับสนุนด้านการเงิน เงินลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถและศักยภาพของตนเอง

7. **ขั้นร่วมปฏิบัติตามนโยบาย** แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่วางไว้ให้บรรลุผลตาม เป้าหมาย บังเกิดผลดีแก่ชุมชน

8. **ขั้นร่วมควบคุม** ติดตาม ประเมินผล รวมทั้งร่วมบำรุงโครงการ หรือกิจกรรมที่ทั้งเอกชนและรัฐบาลได้จัดทำขึ้น ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ชัยยุทธ โยธามาตย์ (2539, หน้า 10) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. **ความศรัทธา** ที่มีความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2. **ความเกรงใจ** ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งการให้ประชาชนเกิดความเกรงใจ จะมีส่วนร่วมด้วยทั้งๆ ที่ยังไม่มีศรัทธาหรือความเสียใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง

3. **อำนาจบังคับ** ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ผู้เชี่ยวชาญในการประชุม ณ องค์การสหประชาชาติ (United Nation Department of International Economic and Social Affairs) ได้ขยายความของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วมของประชาชน** ครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่การมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2. **การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้ามาเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตย** ในกรณีดังต่อไปนี้

2.1 การเอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา

2.2 การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2.3 **การตัดสินใจ** เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

3. **เมื่อพิจารณาในแง่** การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชน ลงแรงและทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรง

4. การจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และ พัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะ พัฒนาการแตกต่างกันไปด้วย

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยการเรียนรู้ของเด็ก

1.3 แนวคิดกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน จากการเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลาย อารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่จะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

1.4 แนวคิดกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

2. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ปัจจุบันการศึกษาระดับปฐมวัย ได้ยึดหลักการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กไว้ 6 ประการ ดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็กเป็นสำคัญ และเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมี และควรเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษาของเด็กด้วย

2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยต้องจัดสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย ผ่อนคลาย มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลายกับวัยเพราะสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกห้องเรียนจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมและสถานศึกษานั้นๆ เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใด

2.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อนเพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม

2.4 การบูรณาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการ ที่ว่าหนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอน ดังนั้นจะต้องวางแผนการจัด ประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

2.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการ สังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ นอกจากนี้ข้อมูลจาก ประเมินยังชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของแต่ละคน

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้นผู้สอน จึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

จึงสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันนี้ ได้ยึดแนวคิดสำคัญที่เป็นฐานในการ พัฒนาเด็กอยู่ 4 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม โดยได้กำหนดปรัชญาในการ พัฒนาเด็กไว้ว่าจะพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบท ของสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อ

สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการมีปัจจัยประกอบที่เหมาะสม ได้แก่ มีการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ มีการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างเหมาะสม และต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน โรงเรียนกับผู้ปกครอง

3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้เปลี่ยนมาใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งหลักสูตรฉบับนี้ถือเป็นหลักสูตรแกนกลาง โดยใช้เป็นเพียงแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก โดยครูและนักพัฒนาเด็กจะต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่เป็นของตนเองขึ้นมา เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการและความสนใจของเด็กและบริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพได้นั้น นักพัฒนาหลักสูตรอื่นได้แก่ ครูผู้สอน นักการศึกษาและนักพัฒนาการเด็ก ควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการให้่องแท้ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

3.1 หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 3) พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 4) จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
- 5) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

3.2 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษา ระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

3.3 คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็ก เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ ช่วยเหลือเด็กได้ทันท่วงทีในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไข

3.3.1 โครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต้องการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.1) ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้อะไรต่างๆ รอบตัวอย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุนและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ประสบการณ์สำคัญจะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ

(1) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย รักษาความปลอดภัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

(2) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

(3) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม

(4) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่ / ระยะ) และเวลา

1.2) สารที่ควรเรียนรู้ สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสพการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

4. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มากำหนดเป็นสารและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสารตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์) เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็ก

4.1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

1) ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2) ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางจัดทำตามหัวข้อ ดังนี้

2.1) วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

2.2) โครงสร้างหลักสูตร ในส่วนขอโครงสร้างหลักสูตรจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1) สารະการเรียนรู้อยู่รายปี

การกำหนดสารະการเรียนรู้อยู่รายปี สถานศึกษาสามารถทำได้โดยยึดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรแกนกลาง) เป็นหลักในการกำหนดสารະการเรียนรู้อยู่ ซึ่งสารະการเรียนรู้อยู่ ประกอบด้วยสารະที่ควรเรียนรู้อยู่และประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องวางแผนล่วงหน้าว่าเด็กแต่ละช่วงวัยควรจะเรียนรู้อยู่อะไร ประสบการณ์สำคัญใดบ้าง เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษา กำหนด โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจในคุณลักษณะตามวัย / พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยและประสบการณ์ของผู้สอน มาช่วยกำหนดสารະที่ควรเรียนรู้อยู่รายปีแยกตามอายุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับอายุที่สถานศึกษาจัดอยู่ กำหนดประสบการณ์ที่สำคัญที่คาดว่าเด็กจะได้เรียนรู้อยู่สารະต่างๆ ผ่านประสบการณ์สำคัญนั้นๆ เมื่อได้โครงสร้างหลักสูตรเป็นรายปีแล้ว ก่อนนำไปจัดประสบการณ์ในห้องเรียน ควรนำสารະการเรียนรู้อยู่รายปีที่วิเคราะห์ไว้พร้อมกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือตัวบ่งชี้ในแต่ละพัฒนาการมาจัดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปี ทั้งนี้ผู้จัดทำหลักสูตรควรตรวจสอบสารະที่ควรเรียนรู้อยู่อีกครั้งว่าครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่ระบุไว้ในหลักสูตรแล้วหรือไม่ และทำเช่นเดียวกับประสบการณ์สำคัญ ในกรณีที่สถานศึกษาใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วย (Unit) เพื่อสะดวกในการจัดประสบการณ์แต่ละสัปดาห์ เมื่อกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปีแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้สอนในแต่ละชั้นเรียนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของตน ซึ่งจะนำไปสู่รายละเอียดของการสอนในแต่ละชั้น

2) กำหนดเวลาเรียน

2.3) การจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้สอนต้องพิจารณาถึงแนวทางการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถและสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเป็นหลักในการกำหนดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

2.4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ เป็นหน้าที่ของผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจะกำหนดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ให้เกิดขึ้น เด็กผู้สอนสามารถเขียนแผนการจัดสภาพภายในห้องและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องของสถานศึกษาปฐมวัย บรรยากาศการเรียนรู้อยู่ พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายประกอบ ให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษาของตน

2.5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้อยู่ ผู้สอนในระดับปฐมวัยควรจัดเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้อยู่อย่างหลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

2.6) การประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาปฐมวัยมีหน้าที่จัดทำแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งมีหลักการในการประเมิน คือ ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี สภาพการประเมิน ควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ ซึ่งวิธีการประเมินที่เหมาะสมที่สุดและควรใช้กับเด็กปฐมวัย คือ การสังเกตและบันทึกข้อมูลเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ

2.7) การบริหารจัดการหลักสูตร กำหนดวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการสนับสนุน เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผล เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3.5 แนวทางการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

- 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุพัฒนาการ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือเด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วม
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
- 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 8) จัดประสบการณ์ ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผนการสนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

10) ทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3.6 การประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็ก หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยมีขั้นตอนในการประเมินพัฒนาการเด็ก ดังนี้

- 1) ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน
- 2) วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม สำหรับใช้บันทึกและประเมิน

พัฒนาการ

3) ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือ หรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

4) ประเมินและสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆ ครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว หรือนำเอาผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป อาจทำให้ผิดพลาดได้ ผลการประเมินดูได้จากผลที่ปรากฏในเครื่องมือประเมินและบันทึกพัฒนาการ

5) รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว ผู้สอนจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไรและจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับรายงาน

6) การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้สอนต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้สอนควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก การติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง ควรจะเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง คือ จากสถานศึกษาไปสู่บ้านและจากบ้าน ไปยังสถานศึกษา กระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก สำหรับการติดต่อกับผู้ปกครองอาจทำได้หลายวิธี เช่น การติดต่อด้วยวาจา ได้แก่ การสนทนาด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ การเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครอง การติดต่อด้วยวิธีอื่น นอกจากนี้อาจให้ผู้ปกครองอาสาสมัครมาช่วยงานผู้สอนในสถานศึกษา เช่น การเล่านิทาน ร้องเพลงและอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ช่วยในเวลาเด็กทำกิจกรรมเสรี ช่วยสังเกตเด็ก ซึ่งสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี

วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตมีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นและผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบง่าย ๆ คือ

1.1) แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่าง โดยบรรยายพฤติกรรมเด็ก ผู้บันทึกต้องบันทึกวัน เดือน ปี เกิดของเด็ก และวัน เดือน ปี ที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง

1.2) การบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา

1.3) แบบสำรวจรายการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียด เหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัย

2. การสนทนาสามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

3. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ

4. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็ก โดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้านซึ่งมีข้อควรพิจารณาในการเลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน มีดังนี้ คือ

1. ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการและความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำ ซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน

2. ข้อมูลที่รวบรวมจากผลงานต่างๆ ของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเลือกเก็บด้วยตัวเด็กเอง หรือผู้สอนกับเด็กร่วมกันเลือก

3. ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครอง

การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่วๆ ไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก

3.7 การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองและต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องจัด

สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงความสะดวก ปลอดภัย ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น ความสะดวกในการทำกิจกรรม ความพร้อมของอาคาร สถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาดน้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

ในการจัดสภาพแวดล้อมนั้น จะมีทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ซึ่งมีหลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวก เป้าหมายของการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตรได้ประกอบด้วย พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน ได้แก่ ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้ายหรือที่แขวนผลงาน ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็กอาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอนและป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว และพื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกลูกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในอาณาบริเวณรอบๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะดวก ปลอดภัย ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษา ได้แก่บริเวณสนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หิน พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทรายพร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว เป็นต้น ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอและหมั่นดูแลเรื่องความสะดวก

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ อาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

บริเวณธรรมชาติ ปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระถางก็ได้

3.8 บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตร

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก ได้แก่

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

ต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก เช่น ผู้สอน พี่เลี้ยงอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ที่ปฏิบัติงานกับเด็กพัฒนาตนเอง มีความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างมีระบบ เป็นต้น

1) บทบาทผู้สอนปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเด็กเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรมีบทบาท / หน้าที่ คือ บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน และบทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

2) บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

เพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ โดยการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กที่ร่วมกับผู้สอนและเด็ก ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นต้น

3) บทบาทของชุมชน

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้นชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

(อ้างอิง กรมวิชาการ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546: 2546 หน้า 2 - 47)

3.9 การบริหารงานการศึกษาปฐมวัย

3.9.1 ความสำคัญของการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย

เขาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 56 - 57) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานการศึกษาปฐมวัยไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อให้การดำเนินงานมีระบบเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 2) เพื่อให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมาย
- 3) เพื่อช่วยให้ประหยัดกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และเวลา
- 4) เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3.9.2 การบริหารงานด้านการศึกษาปฐมวัย

การบริหารงานด้านการศึกษาปฐมวัยไว้ 6 งานหลัก คือ

1) งานบริหารด้านวิชาการ ถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมพื้นฐานทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ - จิตใจ สังคมและคุณธรรมของเด็ก เพื่อจะได้ศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ภาระงานในส่วนนี้ได้แก่ การวางโครงการในการดำเนินงานการจัดชั้นเด็กเล็กของโรงเรียน จัดทำกำหนดการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและปรับปรุงใช้ให้เหมาะสม จัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิเทศ และควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามกำหนดการสอน จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนาการจัดกิจกรรม การวัดผลและประเมินผลพัฒนาการเด็ก รวมทั้งการอบรมครูในโรงเรียน

2) งานด้านบุคลากร การบริหารงานบุคคล ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารเพราะการดำเนินงานทุกด้านในโรงเรียนจะขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ซึ่งภาระงานในส่วนนี้ได้แก่การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะต้องดำเนินงานของปฐมวัยเป็นแนวทางปฏิบัติของบุคคลที่รับผิดชอบ การจัดแบ่งหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยให้มีการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน การบังคับบัญชาบุคคลเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย กระตุ้นให้บุคลากรในทุกฝ่ายทำงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจ และควบคุมดูแลให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายที่กำหนดไว้

3) งานบริหารด้านกิจกรรมนักเรียน มีภาระงาน ได้แก่ การดำเนินงานและศึกษากฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการจัดชั้นเรียนในระดับปฐมวัย จัดทำเขตบริการของโรงเรียนในระดับปฐมวัยให้ชัดเจน ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน จัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง

4) งานบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ มีภาระงาน คือการดำเนินงานสารบรรณให้เป็นไปด้วยเรียบร้อย ควบคุมการดำเนินงานทั่วไป จัดทำและควบคุมดูแลให้การปฏิบัติการเกี่ยวกับการเงิน

พัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน ดำเนินไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบและเสริมสร้างความสัมพันธ์ พร้อมทั้งประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ในด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

5) งานบริหารด้านอาคารสถานที่ มีภาระงานได้แก่การจัดห้องเรียนและสถานที่ให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จัดหาอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย

6) งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งงานด้านนี้จะพยายามเน้นให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งชุมชนควรจะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ซึ่งภาระงานในการบริหารด้านนี้ ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน มีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชุมชนได้รับความถึงการดำเนินการและการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน (อ้างใน เขียวพา เดชะคุปต์, 2542: 5 - 67)

3.9.3 การบริหารการศึกษาปฐมวัย

การบริหารงานของศูนย์เด็กปฐมวัยใดๆ ย่อมขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการจัดศูนย์เด็กนั้นๆ การจัดการศึกษาปฐมวัยของเด็กไทยนั้น จัดโดยหลายหน่วยงาน แต่ละหน่วยงาน และหน่วยงานที่จัดตั้งสถานศึกษาปฐมวัยขึ้นนั้นต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน

การบริหารศูนย์เด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีการบริหารงานต่างๆ กันไป ซึ่งสามารถแยกเป็นประเภทต่างๆ ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ 3 ประเภทดังนี้

1) **ประเภทที่ 1** จัดตั้งโดยรัฐใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในการจัดตั้งและดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐ การแต่งตั้งบุคลากรและระบบการบริหารจะต้องเป็นไปตามระเบียบของรัฐที่วางไว้ทุกประการ สถานศึกษาเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลของรัฐ โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นเด็กเล็ก (เด็กอายุ 5 ขวบ)

2) **ประเภทที่ 2** จัดตั้งโดยเอกชน ซึ่งหมายรวมถึงสมาคม มูลนิธิหรือองค์การใดองค์การหนึ่ง สถานศึกษาเหล่านี้รัฐจะทำหน้าที่ควบคุมทางด้านคุณภาพและการดำเนินงานบางประการ กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานอยู่ การบริหารส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของเจ้าของโรงเรียน แต่อีกส่วนหนึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบตามที่ทางราชการวางไว้ เช่น ในด้านการเงิน ด้านวิชาการและงานอาคารสถานที่

3) **ประเภทที่ 3** ประเภทนี้ชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปแบบของกรรมการลักษณะของการบริหารศูนย์ก็จะเป็นไปตามความเห็นชอบของกรรมการแต่ละศูนย์ก็จะมีระบบไม่เหมือนกันหน่วยงานประเภทนี้ก็ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานของศูนย์เด็กปฐมวัยจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการจัดตั้ง สังกัดและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นแบบใดการบริหารงานทั่วไปย่อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาปฐมวัย งานนี้หมายถึง การจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งการจัดนั้นๆ จะต้องครอบคลุมถึงการศึกษาหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ การนำแผนการสอนไปใช้ การจัดหาและผลิตสื่อการจัดสภาพแวดล้อม การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน การนิเทศ และการประเมินความพร้อม

(2) การบริหารงานสนับสนุนงานวิชาการ

(2.1) งานด้านธุรการและการเงิน เป็นงานที่ช่วยบริหารงานด้านอื่นๆ ให้ดำเนินไปด้วยดี ได้แก่ช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนเดินไปสู่เป้าหมายดียิ่งขึ้น งานธุรการพอจะสรุปได้ดังนี้ซึ่งประกอบด้วยงานสารบรรณ งานธุรการ งานด้านงบประมาณ งานบัญชีการเงิน งานพัสดุ งานทะเบียนและรายงาน งานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

(2.2) งานกิจการนักเรียนหมายถึง หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ซึ่งไม่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แก่เด็กในห้องเรียน จะครอบคลุมถึงงานต่างๆ เช่น เขตความรับผิดชอบของโรงเรียนที่จะต้องรับเด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศผู้ปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาก่อนที่จะตัดสินใจเข้าเรียน การจัดทำทะเบียนและระเบียบต่างๆ

(2.3) อาคารสถานที่ เป็นการพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสมต่อการจัดประสบการณ์แก่เด็ก งานอาคารสถานที่ย่อมครอบคลุมถึงเรื่องใหญ่ๆ อาคารเรียน ห้องเรียนและห้องพิเศษ อาคารประกอบ หมายถึงอาคารที่มีใช้ป็นห้องเรียน แต่ใช้ประโยชน์อย่างอื่นและสำหรับสถานศึกษาปฐมวัยนั้นย่อมจะต้องคำนึงถึงที่เล่นกลางแจ้ง ควรมีไม้ยืนต้นสำหรับให้ร่มเงาไม้ดอกไม้ประดับและเครื่องเล่นสนามที่เล่นอื่นๆ

(2.4) งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการศึกษา สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครูและผู้ปกครอง เป็นต้น

(2.5) งานบริหารด้านบุคลากร การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน เป็นหัวใจของการบริหารเพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานทุกประเภทในโรงเรียนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมาย

3.10 การนิเทศการศึกษาปฐมวัย

การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยหมายถึงการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและประสานงานกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนระดับปฐมวัยโดยมีเป้าหมายให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

นอกจากการนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญ คือ ทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้เกิดความเจริญงอกงามของครู แม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ก็จำเป็นต้องปรับปรุงและฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานและเป็นการช่วยเหลือครูให้จัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสามารถและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ได้เป็นอย่างดี

การนิเทศการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

เพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเด็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากครูระดับก่อนประถมศึกษา กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ในปัจจุบันนี้ การนิเทศการศึกษาปฐมวัย ได้แบ่งประเภทของการนิเทศ เป็น 4 ประเภท คือ

1) การนิเทศเพื่อการแก้ไข (Corrective Supervision) หลักสำคัญ 4 ประการในการนิเทศแบบนี้ ได้แก่ ถ้าสิ่งบกพร่องนั้นเล็กน้อยให้ผ่านไป ถ้าสิ่งบกพร่องมีพอประมาณแต่ไม่ทำให้เกิดผลเสียหาย ให้บันทึกไว้ แล้วหาโอกาสที่จะช่วยแก้ไขภายหลัง (ไม่แก้ไขทันที) ถ้าสิ่งบกพร่องทำให้เกิดผลเสียหาย ให้หาทางบอกกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วช่วยให้คำปรึกษาและแก้ไขในเรื่องที่สำคัญและจำเป็น และถ้าสิ่งบกพร่องนั้นรุนแรง ต้องประชุมปรึกษาหารือกัน แก้ไขช่วยเหลืออย่างจริงจังทันที

2) การนิเทศเพื่อป้องกัน (Preventive Supervision) เป็นการนิเทศเพื่อป้องกันมิให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน ผู้นิเทศการศึกษาจะต้องใช้ประสบการณ์โดยรอบคอบ คาดคะเนมีปัญหาและรออยู่เบื้องหน้าว่ามีอะไรบ้าง แล้วร่วมกับครูวางแผนที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหานั้นๆ

3) การนิเทศเพื่อก่อให้เกิด (Constructive Supervision) เป็นการนิเทศการศึกษาที่เพิ่งเล็งสิ่งที่เกิดขึ้นในกาลข้างหน้ามากกว่าเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต เป็นการนิเทศด้วยการแนะนำให้ครูรู้จักวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ แปลกๆ ให้ทดลองใช้แล้ววิเคราะห์ ว่าวิชาใดดีไม่ดียังไง พยายามส่งเสริมให้ครูมีความรู้สึกสบายใจและเต็มใจและเต็มใจที่จะทำงาน

4) การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (Creative Supervision) เป็นการนิเทศที่พยายามดึงเอาความสามารถพิเศษของครูให้ปรากฏและให้ครูนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกิจการงาน

สำหรับขอบข่ายของการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัยแบ่งออกเป็น 3 ขอบเขต คือ

1) ผู้ทำการนิเทศ ภายในโรงเรียนผู้ทำหน้าที่นิเทศ คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

2) ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ผู้สอน ครูวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการและครูใหญ่

3) งานที่จะนิเทศ ได้แก่ งานด้านวิชาการ งานด้านบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

(อ้างจาก เขียวพา เดชะคุปต์: การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย, 2542 หน้า 63 - 67)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ ในลักษณะการจัดการเรียนการสอน

ชาญพงษ์ ฤกษ์จิตร (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การสืบทอดและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยของชาวชนบท (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้สมุนไพรของชาวชนบท ผลการศึกษาพบว่า (1) หมอพื้นบ้านและผู้ป่วยที่มารับการรักษา ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยทั่วไปรักษาง่าย และโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันรักษาไม่หาย โดยมีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการใช้สมุนไพรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการใช้และการบำบัดรักษา แต่เครือข่ายไม่ค่อยเข้มแข็ง (2) การสืบทอดและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรรักษาความเจ็บป่วย ชาวชนบทจะมีระดับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยระดับปานกลาง ส่วนใหญ่จะสืบทอดและประยุกต์ใช้โดยหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับการสืบทอดความรู้มาจากครูอาจารย์ บิดา มารดา พระสงฆ์ และผู้อาวุโสในชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้ การสั่งสมความรู้จากตำราโบราณ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพบว่า หมอพื้นบ้านใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรและคาถาอาคมรวมถึงการเก็บสมุนไพรจากที่ต่างๆ การเก็บรักษา การจำแนกประเภท และการแปรสภาพ (ปรุงยา) สมุนไพรตามความเชื่อ (3) ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรมไม่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้สมุนไพรของชาวชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (อาชีพ รายได้) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (แหล่งสมุนไพรตามบ้าน แหล่งสมุนไพรตามธรรมชาติ) มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยของชาวชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผู้มีอาชีพเกษตรกร ผู้ไม่มีงานทำและผู้มีรายได้น้อย หันมาใช้สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพของตน

อุดม พิณทอง (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองแปน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองแปน ตำบลนาดี อำเภอนาเย็น จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อถอดบทเรียนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ผ่านมาของโรงเรียนบ้านหนองแปน นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 2. เพื่อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนและชุมชน 3. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำหลักสูตรท้องถิ่น 4. เพื่อหาขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเด็กนักเรียนอย่างไร 5. เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับชุมชนและโรงเรียนบ้านหนองแปน ผลการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่ของบ้านหนองแปนประกอบอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้างทั่วไป เมื่อถึงเวลาออกฤดูทำนาทำไร่ก็ไป

รับจ้างต่างถิ่น และกรุงเทพฯ มีต้นทุนทางสังคมหลายด้าน โดยเฉพาะด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านเกษตร ทัศนกรรม และประเพณีท้องถิ่น คณะครู ผู้บริหาร โรงเรียนบ้านหนองแปน แกนนำชุมชน และประชาชนชาวบ้านจึงมีความเห็นร่วมกันว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนควรได้รับการสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลัง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กในวัยเรียน เพื่อสร้างจิตสำนึกแห่งความรักถิ่นฐาน การเสริมสร้างทักษะในการทำงาน และเป็นพื้นฐานในการสร้างอาชีพให้กับนักเรียนในชุมชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษาถึงระดับประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ 70 แต่ก็ยังมีปัญหาในการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ยังไม่มีทักษะในการคิดคำนวณ เด็กบางคนมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวไม่เชื่อฟังครู อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่อยู่กับปู่ย่า ตา ยาย แทนผู้ปกครอง มีความแตกต่างระหว่างวัย จึงทำให้นักเรียนไม่เอาใจใส่ในการเรียน ไม่หมั่นทบทวน ไม่อ่านหนังสือ ไม่ส่งการบ้าน ขอบขาดเรียน ไม่สนใจเรียน และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ทางโรงเรียนจึงได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ผลจากการที่โรงเรียนได้นำกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนที่ได้รับการฝึกปฏิบัติมีความชอบมีทักษะในการปฏิบัติมากขึ้น จากการทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านหนองแปน จะเห็นได้ว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง มีเพียงนักเรียนกลุ่มเล็กๆไม่กี่คนที่สามารถปฏิบัติได้จริงในงานพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งเมื่อคิดตามสัดส่วนของนักเรียนทั้งหมดไม่ถึง 10% ของจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปน รวมถึงการเชื่อมโยงให้ลึกลงไปถึงคุณค่าและประโยชน์ ความเหมาะสมกับบริบท ตัววัตถุคิพที่นำมาใช้ ซึ่งทั้งสองส่วนยังไม่มีแนวทางในการจัดการ การประเมินผลสัมฤทธิ์ก็เป็นเพียงการประเมินจากสายตาของคณาจารย์ในโรงเรียนจากการปฏิบัติการสอนในห้วง 2 ปี ยังไร้ทิศทางที่ต่อยอดและแผนการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เรียนเพียงแค่นี้ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมาเป็นเพียงความคิดของคณาจารย์ในโรงเรียนเท่านั้น ยังไม่เป็นกระบวนการทำหลักสูตรที่ถูกต้อง การให้ความรู้บางครั้งจะเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนในโรงเรียน บางครั้งทางครูในโรงเรียนเป็นคนสอนเอง ซึ่งวิธีการได้มาซึ่งความรู้ของอาจารย์เป็นการสังเกตและจดจำจากครูภูมิปัญญา วิธีการดังกล่าวขาดกระบวนการในการคัดเลือกความต้องการและความเหมาะสมร่วมกันกับผู้เรียนและชุมชน ขาดกระบวนการสืบค้นและออกแบบที่เหมาะสมครูเป็นผู้ออกแบบให้เรียนเด็กมีหน้าที่เรียน จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวทางทีมวิจัยจึงร่วมกันผลักดัน โครงการวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองแปน ซึ่งแนวทางที่จะดำเนินการต้องได้รับความเห็นชอบและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมและความยั่งยืนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ โรงเรียน ผู้เรียน ผู้สอน และชุมชนอย่างแท้จริง

จารีรัตน์ ปรกแก้ว (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงการ “ศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานะพื้นฐานของชุมชน กระบวนการชุมชน และกระบวนการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเชิงความเปลี่ยนแปลง และในเชิงแนวโน้ม เมื่อเกิดมาการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน และ (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือกีดขวางการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม ในพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การพบปะสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์ระดับลึก การคัดลอกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่แล้วและการเสวนาแลกเปลี่ยนผลการศึกษากับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มีวิธีตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล และด้านรายงานวิจัย ผลการศึกษา การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ผ่านมา ซึ่งรัฐได้ให้โอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในส่วนของกรรมการการศึกษาของโรงเรียนนั้น จากการศึกษาสถานะพื้นฐานของหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนล้วนอยู่ในกระแสหลักของภาวะการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความอ่อนแอของสังคมหมู่บ้านเช่นเดียวกับหมู่บ้านทั่วไปที่อยู่ภายใต้กระแสของการพัฒนาประเทศตามระบอบอุตสาหกรรมทุนนิยมที่เร่งการผลิต เร่งการบริโภคแล้วเกิดผลตามมาด้วยวัฒนธรรมยึดเงินเป็นสำคัญ ค่านิยมวัตถุนิยม ค่านิยมบริโภคนิยม จึงมักพบว่าแต่ละครัวเรือนล้วนสาละวนอยู่กับการแก้วิกฤตการณ์ปัญหาในการดำรงชีวิตของตน ไม่มีกำลังใจ กำลังกาย กำลังสติปัญญาเท่าที่ควรมาร่วมจัดการศึกษากับฝ่ายโรงเรียนในระบบ

สายสุนีย์ หมอคู (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องของเล่นพื้นบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน ผลการศึกษา (1) ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง ของเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 แผน ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง (2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงานอยู่ในระดับดีมาก (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง ของเล่นพื้นบ้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสังเคราะห์แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี (2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี และ (4) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า (1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของนนทบุรีด้านสภาพภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและสังคม ผลกระทบจากกระแสการพัฒนามีที่ตอนนนทบุรี ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ด้านการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านหัตถกรรม ด้านวิสาหกิจชุมชน การดำเนินชีวิตในสังคม ภาษาและวรรณกรรม ศิลปกรรมและประเพณี บุคคลสำคัญ และศาสนา (2) การจัดกลุ่มแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีทั้ง 13 เรื่อง มีความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของช่วงชั้นที่ 3 ทั้ง 5 สาระหลัก ซึ่งประกอบด้วยสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (3) ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี คือได้หลักสูตรนนทบุรี นครแห่งความรื่นรมย์ ที่มีลักษณะเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาเรียน 1 ภาคเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 13 หน่วยการเรียนรู้

อัจฉรา วรหาญ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม โดยภาพรวมมีการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ตรงกับความสามารถ มีการให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดเป้าหมายของความสำเร็จของการจัดการโครงการ บางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือ จัดแหล่งเรียนรู้ให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง กระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรักษาอาคารสถานที่ ซึ่งแจ้งการบริหารงบประมาณของโครงการ และนำเสนอผลการจัดการโครงการภายนอกสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบคือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และความถนัดเฉพาะเรื่อง อาคารสถานที่คับแคบไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดี งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตามโครงการ และวิทยากรให้ความรู้มีน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้เรียนที่มีมาก

วิดา อุ่นอ่อน (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแหล่งวิทยาการชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ตำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งวิทยาการชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการขนส่งและการสื่อสาร (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบสืบ

เสาะหาความรู้ โดยเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแหล่งวิทยาการชุมชน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 รายการ และแหล่งวิทยาการชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 11 รายการ ที่สามารถนำมาเสริมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการขนส่งและการสื่อสาร (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแหล่งวิทยาการชุมชน หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค รูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 27 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ จำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วย

- | | |
|--|-------------|
| 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจักสาน | จำนวน 13 คน |
| 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร | จำนวน 10 คน |
| 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านขนม | จำนวน 28 คน |
| 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนิทาน / เพลง | จำนวน 11 คน |
| 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านของเล่น | จำนวน 18 คน |
| 6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการละเล่น | จำนวน 11 คน |
| 7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานพับ / งานกระดาษ | จำนวน 8 คน |
| 8. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานปั้น | จำนวน 3 คน |

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมของชุมชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่
 - แบบสำรวจความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 33 ชุด
 - แบบประเมินพัฒนาการเด็กก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- แนวทางการจัดเวทีประชาคม มีการจัดเวทีสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลขุนคอง โดยมีการจัดเวทีดังนี้
 1. เวทีสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกันของทีมวิจัย/ชุมชน
 2. เวทีศึกษาสภาพบริบทและรูปแบบการจัดกระบวนการในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 3. เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลขุนคอง ทั้งหมด 9 หมู่บ้านรวม 7 เวที
 - เวทีที่ 1 บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1
 - เวทีที่ 2 บ้านถวาย หมู่ที่ 2
 - เวทีที่ 3 บ้านหนองโพง – สารภี หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4
 - เวทีที่ 4 บ้านขุนคองหลวง หมู่ที่ 5
 - เวทีที่ 5 บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7
 - เวทีที่ 6 บ้านกาด – บ้านแพะใหม่ หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9
 - เวทีที่ 7 บ้านท่ามะโก๋ - แม่ขาว หมู่ที่ 8
 4. จัดเวทีความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 5. เวทีสะท้อนข้อมูลและคืนความรู้ให้กับชุมชน
 6. เวทีชี้แจงแนวทางในการดำเนินการวิจัยให้กับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
 7. จัดประชุมถอดบทเรียนจากการศึกษาดูงาน

2. แผนการจัดประสบการณ์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 แผน ดังนี้

2.1 เรื่องเพลงภูมิปัญญา

วิธีการสอน - จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ โดยได้เชิญครูภูมิปัญญามาจัดกิจกรรม เกี่ยวกับเพลง ได้เล่าถึงความเป็นมาและความสำคัญของเพลง โดยเน้นเพลงภูมิปัญญา เนื้อหาที่สอนเป็นเพลงพื้นบ้าน และเพลงกล่อมเด็ก เช่น เพลงอีหน้อยหลับสองตา ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก โดยให้สอดคล้องกับวันสำคัญคือวันแม่ ใช้เวลาในการสอน 1 วัน

2.2 เรื่องสนุกกับงานพับและงานตัดภูมิปัญญา

วิธีการสอน - จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ โดยได้เชิญครูภูมิปัญญามาแนะนำชนิดของงานพับและงานตัด แบบเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม มีการสาธิต แนะนำอุปกรณ์พร้อมให้เด็กลงมือปฏิบัติตามภูมิปัญญาที่สอน ได้แก่ การพับสวดยดอก ใช้เวลาในการสอน 1 วัน

2.3 เรื่องงานจักสานที่หนูควรรู้จัก

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมการสอนให้กับเด็ก ใช้เวลาในการสอน 5 วัน วันที่ 1 สอนให้เด็กรู้จักชื่อเครื่องจักสาน วันที่ 2 เรียนรู้ชนิดอุปกรณ์ที่ใช้ในการจักสาน วันที่ 3 เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการเล่นและใช้ของจัก

สถาน วันที่ 4 บอกวิธีการเล่นและการเก็บรักษาของเล่น ของใช้งานจักสาน วันที่ 5 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจักสานรวมทั้งสาธิตการทำและวิธีการเล่นที่ถูกวิธีให้กับเด็ก ภูมิปัญญาที่สอน ได้แก่ การสานปลา

2.4 เรื่องอนุรักษ์การปั้น

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมการสอนให้กับเด็ก ใช้เวลาในการสอน 5 วัน วันที่ 1 สอนให้เด็กรู้จักชนิดของงานปั้น วันที่ 2 เรียนรู้อุปกรณ์ที่ใช้ในการปั้น วันที่ 3 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ สาธิตการปั้นและวิธีการเล่นที่ถูกต้อง วันที่ 4 บอกวิธีการตกแต่งงานปั้นให้เกิดความสวยงามเล่นและการเก็บรักษาของเล่น ของใช้งานจักสาน วันที่ 5 เป็นการสาธิตวิธีการเล่นและการดูแลรักษา ภูมิปัญญาที่เด็กได้เรียนรู้ คือการปั้นรูปสัตว์ต่างๆ และการปั้นลูกกั๋ง

2.5 เรื่องการละเล่นแสนสนุก

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ โดยได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ สาธิตการละเล่นที่ถูกต้อง ใช้เวลาในการสอน 5 วันโดยแต่ละวันจะมีครูภูมิปัญญาวันละ 1 คน ภูมิปัญญาที่ได้ คือ ม้าก้านกล้วย ปีนก้านกล้วย เดินกะลา มอญซ่อนผ้า และงูกินหาง

2.6 เรื่องสมุนไพรที่ใช้รักษาหนู

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมการสอนให้กับเด็ก ใช้เวลาในการสอน 5 วัน วันที่ 1 สอนให้เด็กรู้จักชื่อของสมุนไพร วันที่ 2 เรียนรู้รูปร่างลักษณะของสมุนไพร วันที่ 3 ประโยชน์ของสมุนไพร วันที่ 4 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรต่างๆ เรียนรู้วิธีการรักษาที่ถูกต้อง วันที่ 5 เป็นการสาธิตและร่วมกันปลูกพืชสมุนไพรร่วมกัน พืชสมุนไพรที่ได้ คือ ว่านหางจระเข้ และหญ้าสาบเสือ

2.7 เรื่องขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กโดยให้สอดคล้องกับหน่วยการจัดประสบการณ์ เรื่อง ข้าว จัดกิจกรรมการสอนให้กับเด็ก ใช้เวลาในการสอน 5 วัน วันที่ 1 พาเด็กสำรวจ และทัศนศึกษาการทำนา (ที่มาของข้าวที่นำมาทำขนม) วันที่ 2 สอนให้เด็กรู้จักชื่อ รูปร่าง ลักษณะ รสชาติของขนม เรียนรู้รูปร่างลักษณะของสมุนไพร วันที่ 3 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ในเรื่องการทำขนมจ็อก วันที่ 4 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ การทำข้าวต้มมัด วันที่ 5 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ การทำข้าวต้มกะทิ

2.8 เรื่องของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

วิธีการสอน – จัดประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ใช้การสอนแบบบูรณาการในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กโดยให้สอดคล้องกับหน่วยการจัดประสบการณ์ ของเล่นของใช้ จัดกิจกรรมการสอนให้กับเด็ก ใช้เวลาในการสอน 5 วัน วันที่ 1 เรียนรู้ ชื่อของเล่น วันที่ 2 สอนให้เด็กรู้จัก รูปร่าง

ลักษณะของเล่น เรียนรู้รูปร่างลักษณะของสมุนไพรวัด วันที่ 3 ได้เชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้ในการทำของเล่นและสาธิตการทำของเล่น วันที่ 4 เรียนรู้วิธีการเล่นและการเก็บรักษาของเล่น วันที่ 5 เรียนรู้การปฏิบัติตัวในการเล่นของเล่นที่ถูกต้อง ภูมิปัญญาที่ได้ คือ อิงอ้อย

3. แบบบันทึกพัฒนาการเด็ก ตามแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 8 ชุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสร้างเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ แบบบันทึก จากการตอบคำถามของกลุ่มเป้าหมาย (ครูภูมิปัญญา) แนวทางสังเกต การแสดงและการลงมือปฏิบัติของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องต่างๆ แนวทางการจัดเวทีประชาคม มีการจัดเวทีสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลขุนคองแต่ละหมู่บ้าน ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน รวม 7 เวที แนวทางการจัดเวทีประชาคม ได้ดำเนินการดังนี้

- 2.1 ประชุมทีมวิจัย
- 2.2 ศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.3 นัดหมาย ผู้สูงอายุ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในการสืบค้นข้อมูล
- 2.4 วางแผนการดำเนินงานในการจัดเวทีมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ
- 2.5 จัดเวทีประชาคม

3. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ และแบบบันทึกพัฒนาการ ดำเนินการดังนี้

- 3.1 ศึกษาประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม เด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยเน้นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

- 3.2 ศึกษากลยุทธ์การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กเล็กด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้สูงอายุ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน การศึกษาดูงาน และเอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับเด็กปฐมวัยโดยมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ สื่อ และการวัดผลและประเมินผล และกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กในศูนย์ฯ เช่น การร่วมร้องเพลง ทำท่าประกอบเพลงกล่อมเด็กร่วมกับครูภูมิปัญญา การละเล่นของเล่นพื้นบ้าน การทำม้าก้านกล้วย ปั่นก้านกล้วย การเล่นเดินกะลา การเล่นงูกินหาง การละเล่นมอญซ่อนผ้า กิจกรรมเล่านิทาน การสาธิตการสวดดอก นกกระดาศ การพับปลา การนำดินมาปั้นควาย ลูกกั้ง การทำขนมพื้นบ้าน เช่น ขนมจ็อก ขนมข้าวต้มมัด ขนมข้าวต้มกะทิ เรียนรู้เรื่องสมุนไพรวัด ของเล่นอิงอ้อย และอื่นๆ จากการสังเกตพฤติกรรมความสนใจและการลงมือปฏิบัติของเด็ก

3.4 แผนการจัดประสบการณ์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 แผน ดังนี้

1. เรื่อง เพลงภูมิปัญญา (เพลงพื้นบ้าน เพลงอีหน้อยหลับสองตา)
2. เรื่อง สนุกกับงานพับและงานตัดภูมิปัญญา
3. เรื่อง งานจักสานที่หนูควรรู้จัก
4. เรื่อง หนูรักการปั้น
5. เรื่อง การละเล่นแสนสนุก
6. เรื่อง สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู
7. เรื่อง ขนมหภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู
8. เรื่อง ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

3.5 นำแผนการสอนให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนเด็กปฐมวัย จำนวน 3 คน

ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3.6 ปรับปรุงแผนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.7 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปทดลองใช้

การรวบรวมข้อมูล

เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการสังเกตและทำการสัมภาษณ์คนในชุมชน แบบเจาะลึกไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วนอกจากนั้นเป็นการรวบรวมข้อมูลด้านจำนวนประชากร การประกอบอาชีพ ลักษณะภูมิประเทศและอื่นๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภทใช้เครื่องมือ ดังนี้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยการสังเกตเด็กเล็กและชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 บริบทและสภาพปัจจุบันของศูนย์เด็กเล็กและชุมชน
- 1.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 1.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.1 ลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. การจัดเวทีประชาคม โดยการกำหนดกลุ่ม สถานที่ เวลา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นจริงและถูกต้องมากที่สุด โดยมีหัวข้อในการประชุม ดังนี้

2.1 เวทีสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานการวิจัยร่วมกันของทีมวิจัย โดยเชิญคณะกรรมการศูนย์ฯ จำนวน 21 คน ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลขุนกง วันที่ 16 มิถุนายน 2551 เป็นการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้วิจัยและคณะกรรมการศูนย์ฯ

2.2 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนกงเสนอให้ชุมชนทราบ

2.2.1 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1) ณ ศาลากลางหมู่บ้านบ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 27 กรกฎาคม 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 1 จัดเวทีในรูปแบบการประชุมและเสนอความคิดเห็น

2.2.2 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านถวาย หมู่ที่ 2) ณ ศูนย์การเรียนรู้ หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 11 สิงหาคม 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 2 จัดเวทีในรูปแบบการประชุมและเสนอความคิดเห็น

2.2.3 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านหนองโงก หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 บ้านไร่สารภี) ณ วัดดวงค์เมธา (วัดหนองโงก) ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 16 สิงหาคม 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 3, 4 จัดเวทีในรูปแบบการวาดภาพของดีและภูมิปัญญาของหมู่บ้านและออกมาแสดงทำทางประกอบ

2.2.4 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5) ณ วัดขุนคองหลวงบ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 24 สิงหาคม 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 5 จัดเวทีในรูปแบบการวาดภาพของดีและภูมิปัญญาของหมู่บ้านและออกมาแสดงทำทางประกอบ

2.2.5 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7) ณ วัดสระแก้วบ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 7 กันยายน 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 7 จัดเวทีในรูปแบบการวาดภาพของดีและภูมิปัญญาของหมู่บ้านและออกมาแสดงทำทางประกอบ

2.2.6 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านกาด หมู่ที่ 6 และบ้านแพะใหม่ หมู่ที่ 9) ณ วัดเดชดำรง บ้านกาด หมู่ที่ 6 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 14 กันยายน 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 6, 9 จัดเวทีในรูปแบบนั่งเป็นวงกลมและแสดงความคิดเห็น

2.2.7 เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคอง (บ้านท่ามะโก๋ หมู่ที่ 8) ณ วัดศรีโพธิ์งาม (ท่ามะโก๋ - แม่ขาร) หมู่ที่ 8 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 7 ตุลาคม 2551 โดยมีผู้สูงอายุหมู่ที่ 8 จัดเวทีในรูปแบบนั่งเป็นวงกลมและแสดงความคิดเห็น

2.3 ประชุมเพื่อวิเคราะห์เรื่องที่จากความต้องการของชุมชนมาถอดบทเรียน

2.4 เวทีความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

2.5 เวทีสะท้อนข้อมูลและคืนความรู้ให้กับชุมชน

3. การเก็บข้อมูลเพื่อนำมากำหนดรูปแบบการพัฒนาเด็กในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มาจากการสอบถามผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาด้านต่างๆ 8 ด้าน ครู ผู้ปกครองเด็ก

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการตามแนวการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมทุกระดับเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์การสิ่งแวดล้อมนั้น

เป็นการแสวงหาความรู้โดยเน้นความสำคัญของข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยและคณะ เป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2551 - เดือนธันวาคม 2552 และขยายเวลาจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ผู้วิจัยกำหนดเป็นช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยและคณะประสานงานอย่างเป็นทางการกับผู้นำชุมชน เพื่อให้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เป็นการประสานความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ในระยะแรกนี้จึงเป็นการศึกษาภาพรวมของพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิปัญญาในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่มีอยู่ เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังของหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน ในตำบลขุนคอง ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 2 บ้านถวาย หมู่ที่ 3 บ้านหนองโฆง หมู่ที่ 4 บ้านไร่สารภี หมู่ที่ 5 บ้านขุนคอง หมู่ที่ 6 บ้านกาด หมู่ที่ 7 บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 8 บ้านท่ามะโก๋ หมู่ที่ 9 บ้านแพะไหม

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพบริบทชุมชนตำบลขุนคอง 9 หมู่บ้าน เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลขุนคอง

ระยะนี้ผู้วิจัยและคณะได้ชี้แจงความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยตลอดจนขอความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานผู้สูงอายุ เจ้าอาวาส ผู้ปกครองเด็กเล็ก ข้อมูลที่ได้รวบรวมในระยะที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ด้านกายภาพ สภาพพื้นที่ ความเชื่อ พิธี สัตว์ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 8 ด้าน และองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาแต่ละด้าน

ระยะที่ 3 รูปแบบและแนวทางในการพัฒนาเด็กในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

หลังจากทราบถึงบริบทของของชุมชนตำบลขุนคองทั้ง 9 หมู่บ้าน ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่อีกหลายครั้ง เพื่อนำข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาร่วมกับชุมชน และผลักดันกระบวนการการทำงานร่วมกับชุมชนในการร่วมกันพัฒนาเด็กเล็ก โดยการใช้รูปแบบการพัฒนากระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคองในการทำงานร่วมกัน ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละด้านมาจัดกระบวนการให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยได้จัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ และสาระการเรียนรู้ของแต่ละแผนมีการสร้างข้อตกลงระหว่างเด็กกับครูภูมิปัญญาในการเรียนรู้

2. สร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้ระบบเครือข่ายและองค์คณะอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการส่งเสริมระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง วิทยากรภายนอก จัดรูปแบบของการเสนอความคิดเห็นร่วมกัน

3. จัดหาวัสดุ- อุปกรณ์ที่ใช้อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูภูมิปัญญาได้จัดสื่อที่จะทำการสอนมาให้กับเด็ก

4. พัฒนารูปแบบการพัฒนาเด็กเล็กด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในลักษณะการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น สร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน

5. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อการพัฒนาเด็กในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดทำแผนทั้งหมด 8 แผน ดังนี้

1. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจักสาน
2. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพร
3. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านขนม
4. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนิทาน / เพลง
5. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านของเล่น
6. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการละเล่น
7. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานพับ / งานกระดาษ
8. แผนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานปั้น

6. สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานอื่นในการประชาสัมพันธ์และเสริมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กเล็กในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดเวทีประชาคม มีการปฏิบัติการ 10 ครั้ง

ในครั้งแรก ผู้วิจัยจัดประชุมสร้างความเข้าใจสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน การวิจัยร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจในแง่มุมของปัญหา ในการดำเนินการถือเป็นการสนทนาแบบเจาะประเด็นเกี่ยวกับบริบทของชุมชนตำบลขุนคอง ด้านกายภาพ สภาพพื้นที่ ความเชื่อ พิธี สัตว์ ชุมชน สภาพการณ์ สถานการณ์ และองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยเชิญผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครองเด็ก เพื่อร่วมกันอภิปรายในเป็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนตำบลขุนคอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา คอยจุดประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ ทักษะ ทักษะ ความรู้สึนึกคิด และมุมมองของแต่ละบุคคล ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นประกอบด้วยเนื้อหาสาระและข้อมูลที่ทางชุมชนต้องการ

ครั้งที่สอง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากในครั้งที่หนึ่งได้มีส่วนในการเสนอรูปแบบที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนตำบลขุนคอง การจัดการด้านการศึกษาและสร้างจิตสำนึก การจัดโครงสร้างพื้นฐานและการแนวทางการพัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ในการพัฒนาเด็กเล็กด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครั้งที่สาม – ถ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อได้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้าน ทั้ง 9 หมู่บ้าน โดยได้จัดเวทีย่อยทั้งหมดรวม 7 เวทีเป็นเวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลขุนคองวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มผู้สูงอายุให้ทราบว่าทีมวิจัยจาก อบต.ขุนคอง ต้องการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านต้นแก้วว่ามีอะไรบ้างที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ทางทีมวิจัยได้ชี้แจงถึงที่มาของการสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านต้นแก้วว่าต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคองโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบค้นได้จากชุมชนมาจัดให้กับเด็กอายุ 2 - 4 ปี

ครั้งที่สิบ มีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบข้อกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการจัดรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาเด็กด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์นำเสนอว่ามีทิศทางเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในลักษณะการพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการตามประเด็นด้วยการศึกษาจากเอกสารและเก็บข้อมูลในพื้นที่ตามคำถามวิจัย ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกระบวนการการเรียนรู้มีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์ผลการดำเนินการโดยร่วมกันกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์และตัวชี้วัดแล้วจัดทำแบบสอบถามร่วมกันเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานโดยผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำผลการประเมินพฤติกรรมเด็กมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ โดยใช้เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเด็ก 3 ระดับ (สมมุคบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) คือ

- 3 = ดี หมายถึง เด็กปฏิบัติได้โดยครูไม่ต้องกระตุ้นชี้แนะ
- 2 = ปานกลาง หมายถึง เด็กปฏิบัติได้โดยครูต้องกระตุ้นชี้แนะเป็นบางครั้ง
- 1 = ควรส่งเสริม หมายถึง เด็กปฏิบัติได้โดยครูต้องกระตุ้นชี้แนะอยู่เสมอ

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window Version 11.5 เพื่อหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย ของช่วงระดับคะแนน 3 ระดับ ดังนี้

2.50 - 3.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.00 - 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 - 1.90	หมายถึง	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

หมายเหตุ : ในการบันทึกการประเมินพฤติกรรมเด็กเมื่อหารแล้วทศนิยม 1 ตำแหน่ง .5 ขึ้นไปให้ปัดตัวเลขขึ้น ถ้าต่ำกว่า .5 ให้ปัดทิ้ง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยและคณะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะการพรรณนา และค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ร้อยละ โดยใช้เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเด็ก 3 ระดับ และโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรค รูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

ตอนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพบริบทชุมชนและสภาพบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการประเมินพัฒนาการเด็กตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการจัดกระบวนการของครุภูมิปัญญา

รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1.1 สภาพบริบทชุมชนและสภาพบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สภาพบริบทชุมชนตำบลขุนคอง

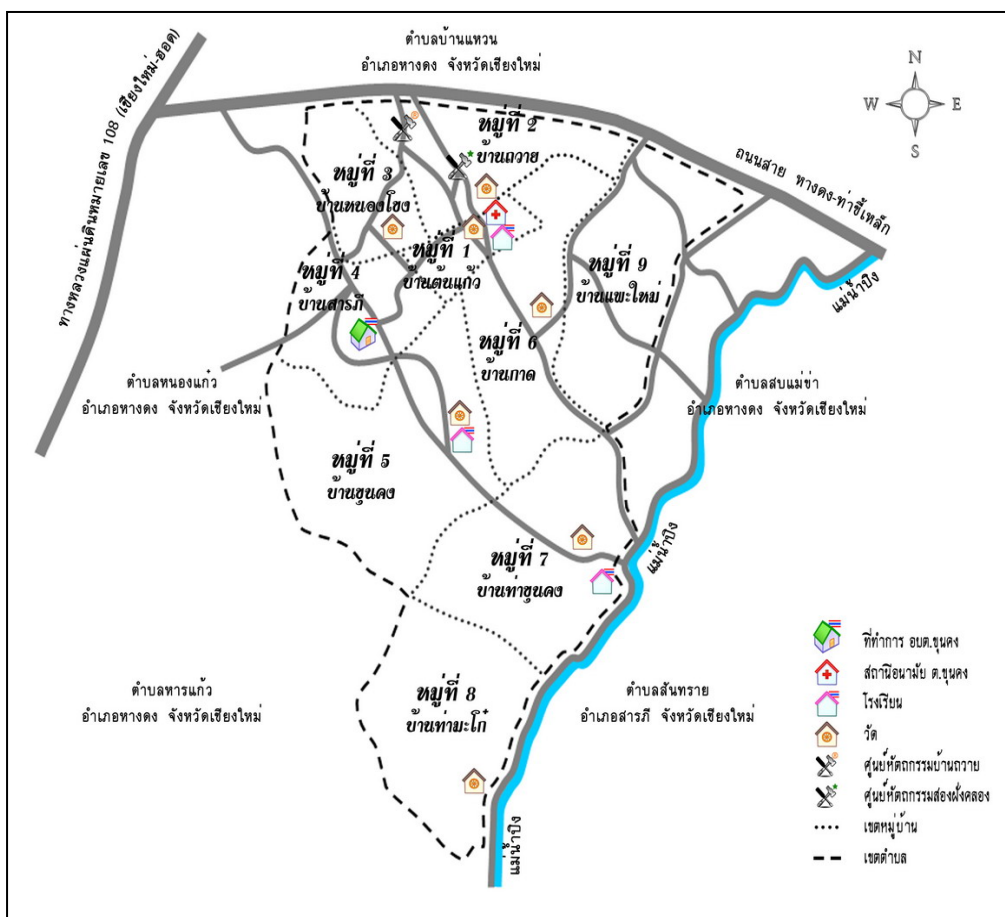
สภาพทั่วไปของตำบล เป็นตำบลที่มีการคมนาคมสะดวก และมีหมู่บ้านที่มีอาชีพในการทำหัตถกรรม ไม้แกะสลัก เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ เครื่องตกแต่ง

พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ ตำบลขุนคองมีพื้นที่ 10 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,250 ไร่ ตั้งอยู่ที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก ลักษณะของพื้นที่มีความลาดเทจากทิศตะวันตกลงสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงไปทางทิศตะวันออก ซึ่งบางปีในฤดูฝนมีน้ำหลาก บริเวณหมู่บ้านที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิงจะประสบปัญหาอุทกภัย ส่วนในฤดูแล้งพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่จะรับน้ำจากโครงการชลประทานแม่แตง มีพื้นที่บางส่วนที่อยู่ปลายคลองชลประทานจะได้รับน้ำไม่เพียงพอ

ที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ห่างจากที่ว่าการอำเภอหางดงไปทางทิศตะวันออกประมาณ 5 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 20 กิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือติดกับตำบลบ้านแหวน ทิศใต้ติดกับตำบลหารแก้ว ทิศตะวันออกติดกับตำบลสบเม้งท่า ทิศตะวันตกติดกับตำบลหนองแก้ว

แผนที่ตำบลขุนคอง



ประชากร ตำบลขุนคองมีหลังคาเรือนทั้งหมด 1,315 หลังคาเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,848 คน แยกเป็นประชากรชาย 2,329 คน ประชากรหญิง 2,519 คน (ข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2550)

ตำบลขุนคองมีหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

- หมู่ที่ 1 บ้านคันแก้ว
- หมู่ที่ 2 บ้านถวาย
- หมู่ที่ 3 บ้านหนองโจง
- หมู่ที่ 4 บ้านสารภี - บ้านไร่
- หมู่ที่ 5 บ้านขุนคอง
- หมู่ที่ 6 บ้านกาด
- หมู่ที่ 7 บ้านท่าขุนคอง
- หมู่ที่ 8 บ้านท่ามะโก้
- หมู่ที่ 9 บ้านแพะไหม

สภาพทางเศรษฐกิจ มีหน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง ได้แก่ ธนาคาร 3 แห่ง ตู้บริการเงินด่วน (ATM) 6 แห่ง หมู่บ้านจัดสรร 2 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน 4 แห่ง และโรงสี

สภาพทางสังคม

* สถาบันการศึกษา

- โรงเรียนระดับมัธยม 1 แห่ง
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา 3 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช) 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 9 แห่ง

* สถาบันและองค์กรศาสนา วัด/ สำนักสงฆ์ 9 แห่ง

* การสาธารณสุข

- สถานีอนามัย 1 แห่ง ร้านขายยาปัจจุบัน 2 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

* มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้อมยามตำรวจ 1 แห่ง

* แหล่งท่องเที่ยวในตำบลขุนคอง หมู่บ้านหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ต้นแบบ หมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลัก บ้านถวาย

อาชีพและวิถีชีวิตของชาวขุนคองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เดิมประชากรส่วนใหญ่ในตำบลขุนคองทำเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก แต่ต่อมาประสบภาวะแห้งแล้งเนื่องจากสมัยนั้นยังไม่มีระบบชลประทานเช่นปัจจุบัน มีชาวบ้านบางกลุ่มได้เข้าไปรับจ้างในตัวเมือง โดยทำงานเป็นลูกจ้างร้าน

จำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักแล้วเกิดความสนใจจะยึดถือเอางานแกะสลักเป็นแนวทางประกอบอาชีพ จึงหันมาทำงานรับจ้างแกะสลัก ฝึกหัดจนเกิดความชำนาญสามารถรับงานจากร้านมาทำที่บ้าน พร้อมกับเริ่มถ่ายทอดฝีมือการแกะสลักไม้ให้ลูกหลาน ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน โดยไม่หวัง แหนความรู้จากนั้นก็มียุคสตรีแม่บ้านออกไปรับจ้างทำงานแอนติค ทำสี ตกแต่งลวดลายงานเฟอร์นิเจอร์ไม้แกะสลัก เมื่อมีงานเพิ่มมากขึ้นก็รับงานกลับมาทำที่บ้าน คิดค่าจ้างเป็นรายชิ้นงานเสร็จก็นำไปส่งให้กับทางร้านจึงเป็น โอกาสให้พบปะกับลูกค้าของทางร้าน และลูกค้าได้ขอที่อยู่ไว้ แล้วติดต่อเข้ามาซื้อ โดยตรงจากกลุ่มชาวบ้านจนทำให้เกิดธุรกิจในหมู่บ้านขึ้น ต่อมาได้ปรับปรุง บริเวณหน้าบ้านของตนเองเป็นร้านค้า แล้วพัฒนาไปเป็นงานหัตถกรรมอื่นๆ อีกหลายประเภท เช่น งานจักสาน ทำหุ่นกระบอก ทำโคมไฟ เครื่องประดับตกแต่งบ้านเรือนอีกหลายชนิด

แหล่งวัฒนธรรมในตำบลขุนคอง เนื่องจากตำบลขุนคองเป็นที่ตั้งของชุมชนดั้งเดิมมากกว่า 200 ปี จึงมีวัฒนธรรมเก่าแก่ยาวนานตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน ที่ยังปรากฏร่องรอยให้เห็นได้แก่ซุ้มและเจดีย์ โบสถ์วิหาร สร้างด้วยไม้แกะสลักอย่างสวยงาม ซุ้มพระพุทธรูปเคียงข้างหอพระไตรปิฎกที่วัดถวายเป็นเมื่อ พ.ศ.2497 ชาวขุนคองอาศัยวัดประกอบกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมทางสังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมส่วนใหญ่จึงสืบเนื่องมาจากกิจกรรมทางศาสนาเป็นหลัก

ปัจจุบันชาวตำบลขุนคองได้สร้างวัฒนธรรมทางอาชีพคืองานศิลปหัตถกรรมเป็นที่รู้จักกันในชื่อ หมู่บ้านศิลปหัตถกรรมบ้านถวายเป็น

กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันซึ่งเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่ งานประเพณีลอยกระทง งานแห่ไม้ค้ำโพธิ์ (ค้ำศรี) งานพิธีรดน้ำค้ำหัวผู้สูงอายุซึ่งจัดตอนเทศกาลสงกรานต์ งานศิลปหัตถกรรมฯ จัดขึ้นระหว่างปลายเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคมของทุกปี งานสลากภัต เป็นต้น

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึง องค์ความรู้ สติปัญญา ความคิด ความสามารถ ทักษะ และความสามารถที่เป็นองค์รวมทั้งหมดของคนไทย อันเกิดจากการสะสม องค์ความรู้มวลรวมทุกด้านที่ผ่านกระบวนการสืบทอด ปรับปรุง พัฒนาและเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีในการสร้างผลงาน แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ด้านอาชีพศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทางศิลปะและวัฒนธรรม ในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การทำอาหาร การแปรรูปอาหาร การนวดแผนไทย สมุนไพร การทอผ้า การเล่นกีฬาพื้นบ้าน ดนตรี เพลง กลอน นิทาน ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น เป็นการรวบรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมส่งเสริมรายได้ในชุมชน การอยู่ดีมีสุข ตามแนวพระดำริ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำคุณค่าชื่อเสียง สิ่งดีงาม หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นเหล่านี้มาบริการ เผยแพร่บอกเล่ากล่าวถึงสืบต่อกันไป หรือนำไปผลิตสินค้าเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการ

ขยายโอกาสสร้างอาชีพให้เกิตรายได้ ลดรายจ่ายของชาวบ้าน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่น

ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นการสำรวจและรวบรวมบุคคลที่เป็นตัวอย่างทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อเป็นตัวอย่างในการให้ความรู้การถ่ายทอดคุณค่าทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังสำรวจรวบรวมสถานที่หรือแหล่งที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอด และพัฒนาคุณค่าทางคุณธรรมและจริยธรรม เช่น วัด หรือศาสนสถานตลอดจนสำรวจรวบรวมประเพณี พิธีกรรม กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ด้านลานวัฒนธรรม เป็นที่สำหรับจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปะ กีฬา และการละเล่นท้องถิ่นที่หลากหลายมีคุณค่าของท้องถิ่น เช่น ศิลปะการแสดง การเล่นดนตรี กลอน นิทาน การละเล่น กีฬาพื้นบ้านและการออกกำลังกายตามความเหมาะสมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้ชุมชนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์แข็งแรง และเกิดความสามัคคีในหมู่คณะและเป็นการสร้างสัมพันธที่ดีในครอบครัว การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน และเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม และเพื่อเป็นที่พบปะสังสรรค์ของชาวบ้านในชุมชน

สภาพบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง ตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง เลขที่ 303 หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ที่ก่อตั้งขึ้นใหม่เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ซึ่งได้รับการถ่ายโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีโรงเรียนที่โอนการศึกษาให้ทั้งหมด 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านต้นแก้ว โรงเรียนบ้านขุนคอง โรงเรียนบ้านท่าขุนคองในปี พ.ศ. 2546 และได้รวมศูนย์ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ปัจจุบันมีเด็กอยู่ในความดูแลทั้งหมด 70 คน โดยแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ แยกเป็น 3 ห้องเรียน คือ ระดับชั้นอนุบาล 1.6 ปี เด็กที่มีอายุระหว่าง 1.6 – 2.6 ปี ระดับชั้นอนุบาล 2.6 ปี เด็กที่มีอายุระหว่าง 2.6 – 3 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ เด็กอายุระหว่าง 3 ปีขึ้นไป มีครูผู้ดูแลเด็กทั้งหมด 5 คน ในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคองมีคณะกรรมการการศึกษาประจำศูนย์รวม 21 คน โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดการ เป็นที่ปรึกษาประจำศูนย์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคองได้จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา มีคุณลักษณะนิสัยให้ไปอย่างถูกต้องตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 “การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด

ถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม”

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ทีมวิจัย ตัวแทนผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการศูนย์ฯ ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมจัดเวทีประชาคม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับเด็กและสอดคล้องกับชุมชน โดยการจัดเวทีหาข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินพื้นที่เป้าหมาย จัดเวทีสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานการวิจัยร่วมกันของทีมวิจัย เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคองทั้ง 9 หมู่บ้าน ประชุมเพื่อวิเคราะห์เรื่องที่มีความต้องการของชุมชนมาถอดบทเรียน โดยจัดเวทีความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง และเวทีสะท้อนข้อมูลและคืนความรู้ให้กับชุมชน การจัดการศึกษาดูงานเพื่อนำข้อมูลที่นำมาพัฒนาการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ความต้องการ/ความคาดหวังของผู้ปกครอง/ชุมชน อยากให้เป็นเด็กดี เก่ง อ่านออกเขียนได้ เชื้อพึ่งพ่อแม่ กล้าแสดงออก รักษาความสะอาดพูดจาไพเราะอ่อนหวาน มีมารยาทที่ดีรู้จักการไหว้ รู้จักขอโทษเมื่อทำผิด สุขภาพแข็งแรง พัฒนาการที่ดี ประหยัดอดออม มีเหตุผล เก็บของเล่นเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว และต้องการจัดกิจกรรมที่让孩子ช่วยเหลือตนเอง กิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็ก กิจกรรมดาวพิเศษ การเก็บขยะ กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี กิจกรรมกีฬา กิจกรรมที่สร้างความสามัคคี กิจกรรมศาสนา ฝึกสมาธิ กิจกรรมการทำบุญตักบาตร กิจกรรมที่ทำให้เด็กได้กล้าแสดงออก กิจกรรมกลุ่มใหญ่/ย่อย

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาเด็กในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุ่งนา หมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 (บ้านต้นแก้ว) หมู่ที่ 2 (บ้านถวาย) หมู่ที่ 3 (บ้านหนองโฆง) หมู่ที่ 4 (บ้านสารภี – บ้านไร่) หมู่ที่ 5 (บ้านขุนคอง) หมู่ที่ 6 (บ้านกาด) หมู่ที่ 7 (บ้านท่าขุนคอง) หมู่ที่ 8 (บ้านท่ามะโก้) หมู่ที่ 9 (บ้านแพะใหม่)

ภูมิปัญญาของชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาเด็กเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ด้านเพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา)

- แม่คำหน้อย อินตะจา (บ้านกาด)

2. ขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

- | | |
|-------------------------------------|---------------------------------|
| - แม่ทองใบ แก้วสม (บ้านถวาย) | - แม่บัวคำ ทาโน (บ้านถวาย) |
| - แม่จันทร์สม วิญญารัตน์ (บ้านถวาย) | - แม่ยาใจ บุตรชัย (บ้านถวาย) |
| - แม่เอือน สมคืบ (บ้านต้นแก้ว) | - แม่มา รังทะยี่ (บ้านต้นแก้ว) |
| - แม่สุขแก้ว อินทมาตร (บ้านต้นแก้ว) | - แม่ดี ค่ายนัต (บ้านท่าขุนคอง) |

- แม่จันทร์ โปธรรม (บ้านท่าขุนคอง)
- แม่แก้ว ชัยชนะ (บ้านท่าขุนคอง)
- แม่ฟอง ชัยชนะ (บ้านขุนคอง)
- แม่เกียง หลานจันทา (บ้านขุนคอง)
- แม่แก้ว เตจ๊ะใหม่ (บ้านขุนคอง)
- แม่อ่อน โยทะธร (บ้านขุนคอง)
- แม่เฮือน เจ้าหมื่น (บ้านท่าขุนคอง)
- แม่แก้ว ก้นทะโว (บ้านขุนคอง)
- แม่สุข ปัญจะเรือง (บ้านขุนคอง)
- แม่กุย หมูธิ (บ้านขุนคอง)
- แม่แดง หลานจันทา (บ้านขุนคอง)

3. หนุ่รักการปั้น

- พ่อศรีริสณา (บ้านถวาย)
- พ่อสมบุญ รวงรุ่ง (บ้านถวาย)

4. การละเล่นแสนสนุก

- แม่่นวน กาวิละ (บ้านถวาย)
- แม่บุญปั้น ทาริราช (บ้านสารภี)
- ตาสมบัติ กาวิละ (บ้านต้นแก้ว)
- แม่คำมา (บ้านถวาย)
- นายนิรันดร์ ถาแก้ว (บ้านขุนคอง)
- แม่คำน้อย อินตะจา (บ้านภาค)

5. สนุกกับการพับ (การพับสวยดอกจากใบตอง)

- แม่ครูวราภรณ์ คำรินทร์ (บ้านต้นแก้ว)
- แม่จันทร์ สมดีบ (บ้านต้นแก้ว)

6. จักสานที่หนุ่ควรรู้จัก (การสานปลา)

- พ่อบุญทา สมดีบ (บ้านต้นแก้ว)

7. ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนุ่

- พ่อแก้ว อินดวงจันทร์ (บ้านต้นแก้ว)

8. สมุนไพรที่ใช้รักษาหนุ่

- นางสังวาล ทาโน (บ้านต้นแก้ว)

แนวทาง/วิธีการที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเป็นแบบอย่างที่ดี การร่วมกิจกรรมต่างๆ กับชุมชน การใช้สื่อท้องถิ่นที่เหมาะสมกับเด็ก การให้คำชื่นชมหรือรางวัลเมื่อเด็กปฏิบัติได้ พุคกับเด็กด้วยถ้อยคำสุภาพ การพาเด็กไปเรียนรู้ที่แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอบรมสั่งสอน

ตอนที่ 1.2 ผลการพัฒนาการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนกง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินพัฒนาการเด็กก่อนจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนกง

คนที่	เรื่องเพลงที่หมู่ชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา) (3)	เรื่องชนภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่ (3)	เรื่องเพลงที่หมู่รักการป็น (3)	เรื่องการละเล่นแสนสนุก (3)	เรื่องสนุกกับการพับ (การพับสายดอก) (3)	เรื่องงานจักสานที่หมู่ควรรู้จัก (การสานปลา) (3)	เรื่องของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่ (อิงอ้อย) (3)	เรื่องสมุนไพรที่ใช้รักษาหมู่ (3)	รวม 24	สรุปผล
1	1	1.60	1	1.60	1	1	1	1	9.20	1.15
2	1	1.60	1	1.80	1	1	1	1	9.40	1.17
3	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
4	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
5	1	1.60	1	1.80	1	1	1.60	1.80	10.80	1.35
6	1	1.40	1	1.80	1	1	1	1	9.20	1.15
7	1	1.60	1.40	1.80	1	1	1	1	9.80	1.22
8	1	1	1	1.40	1	1	1	1	8.40	1.05
9	1	1.60	1	1.40	1	1	1	1	9.00	1.12
10	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
11	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
12	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
13	1	1.60	1	2.00	1	1	1.60	1	10.20	1.27
14	1	1.60	1	1.80	1	1	1	1.80	10.20	1.27
15	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
16	1	1.60	1	1.60	1	1	1	1	9.20	1.15
17	1	1.40	1	1.60	1	1	1	1	9.00	1.12
18	1	1.60	1	1.60	1	1	1	1	9.20	1.15
19	1	1.60	1	1.40	1	1	1	1	9.00	1.12

20	1	1.60	1	1.60	1	1	1	1	9.20	1.15
21	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
22	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
23	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
24	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
25	1	1.60	1	1.60	1	1	1	1.80	10.00	1.25
26	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
27	1	1.40	1	1.40	1	1	1	1	8.80	1.10
รวม	27	39.9	27.4	41.60	27	27	28.20	29.4	247.40	30.89
ค่าเฉลี่ย	1	1.47	1.01	1.54	1	1	1.04	1.08	30.92	1.14
สรุปผล	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

จากตารางที่ 1 จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการประเมินพัฒนาการเด็กก่อนจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนกง ตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จัด ทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วยเรื่อง 1. เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา) อยู่ในระดับน้อย (1) 2. ขนมหภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับน้อย (1) 3. หนูรักการปั้น อยู่ในระดับน้อย (1) 4. การละเล่นแสนสนุก อยู่ในระดับน้อย (1) 5. สนุกกับการพับ (การพับสวดยดอกจากใบตอง) อยู่ในระดับน้อย (1) 6. จักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา) อยู่ในระดับน้อย (1) 7. ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับน้อย (1) 8. สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู อยู่ในระดับน้อย (1) โดยรวมค่าเฉลี่ย = 1

22	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
23	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
24	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
25	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
26	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
27	3	3	3	3	3	3	3	3	24	3
รวม	45	45	45	45	45	45	45	45	360	45
ค่าเฉลี่ย	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
สรุปผล	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

จากตารางที่ 2 จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการประเมิน พัฒนาการเด็กตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และจากการปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันของเด็ก จากครูประจำชั้นโดยภาพรวมพบว่า เด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ เรียนรู้ที่ได้จัด ทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วยเรื่อง 1.เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสอง ตา) อยู่ในระดับมาก (3) 2. ขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับมาก (3) 3. หนูรักการปั้น อยู่ใน ระดับมาก (3) 4. การละเล่นแสนสนุก อยู่ในระดับมาก (3) 5. สนุกกับการพับ (การพับสวยดอก จากใบตอง) อยู่ในระดับมาก (3) 6. จักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา) อยู่ในระดับมาก (3) 7. ของ เล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับมาก (3) 8. สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู อยู่ในระดับมาก (3) โดยรวมค่าเฉลี่ย = 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	6	18.2
2. หญิง	27	81.8
รวม	33	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่าประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 33 คน ประกอบด้วย เพศ ชายร้อยละ 18.2 เพศหญิง ร้อยละ 81.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ปกครอง	-	-
2. ครูภูมิปัญญา	33	100.0
3. อื่น ๆ	-	-
รวม	33	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่าประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูภูมิปัญญา จำนวน 33 คน ร้อยละ 100.0

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้

รายการประเมิน	Mean	SD	แปลผล
1. การจัดกระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยเด็ก	2.88	.331	มาก
2. ความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรม	2.91	.292	มาก
3. การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม	2.76	.435	มาก
4. การมีส่วนร่วมของครูภูมิปัญญาในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก	3.00	.000	มาก
5. จำนวนครูภูมิปัญญา	2.67	.479	มาก
6. ความพร้อมของครูภูมิปัญญาในการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.00	.000	มาก
7. เด็กได้รับความรู้ตามพัฒนาการของเด็ก	2.88	.331	มาก
8. ความปลอดภัยในการทำกิจกรรม	2.88	.331	มาก
9. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม	3.00	.000	มาก
10. สถานที่ในการจัดกิจกรรม	2.79	.415	มาก
รวม			มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูภูมิปัญญา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในรายข้อแล้วพบว่าการมีส่วนร่วมของครูภูมิปัญญาในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กอยู่ในระดับมาก ($m = 3.00$, $SD = .000$) ความพร้อมของครูภูมิปัญญาในการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($m = 3.00$, $SD = .000$) ประโยชน์ของการจัด

กิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($m = 3.00$, $SD = .000$) ความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($m = 2.91$, $SD = .292$) การจัดกระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยเด็กอยู่ในระดับมาก ($m = 2.88$, $SD = .331$) เด็กได้รับความรู้ตามพัฒนาการของเด็ก อยู่ในระดับมาก ($m = 2.88$, $SD = .331$) ความปลอดภัยในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($m = 2.88$, $SD = .331$) สถานที่ในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($m = 2.79$, $SD = .415$) การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($m = 2.76$, $SD = .435$) จำนวนครูภูมิปัญญาอยู่ในระดับมาก ($m = 2.67$, $SD = .479$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข ระยะที่ 1

ปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการดำเนินโครงการวิจัยตามแผนในระยะที่ 1 ทำให้ทีมวิจัยพบปัญหาดังนี้

1. ทีมวิจัยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานแต่ละขั้นตอนและการจัดทำเอกสารงานวิจัยท้องถิ่น
2. การดำเนินงานของโครงการไม่เป็นไปตามแผนการปฏิบัติการที่วางไว้ เนื่องจากการทำงานบางกิจกรรมกระทบกับงานปกติของทางศูนย์ฯ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลของทีมวิจัยยังไม่เป็นระบบ ทำให้การจัดทำรายงานยังไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
4. การสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากเวลาและสภาพอากาศเป็นอุปสรรคในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล
5. ผู้ปกครอง/ชุมชนไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ฯ เพราะต้องทำงานประจำ
6. ผู้สูงอายุไม่ค่อยสะดวกในการเดินทาง

แนวทางแก้ไข

1. ควรมีการให้ความรู้หรืออบรมเรื่องการทำงานวิจัยก่อนการดำเนินการวิจัย
2. ทีมวิจัยทำงานวิจัยในเวลานอกราชการ ตอนเย็น หรือในวันหยุด หรือบางครั้งก็ต้องทำงานวิจัยในเวลาทำงานปกติบ้างเพื่องานเสร็จทันเวลา
3. ทีมวิจัยควรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำรายงานให้ชัดเจน
4. ทีมวิจัยควรมีการเตรียมแผนหากเวลาไม่เอื้ออำนวยควรเลื่อนหรือนัดหมายเวลาใหม่อีกครั้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
5. ในการจัดกิจกรรมทุกครั้งควรมีการประสานงานล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ปกครอง/ชุมชนได้จัดสรรเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม
6. ควรมีการบริการรถรับส่งผู้สูงอายุในการเดินทาง

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข ระยะที่ 2

ปัญหา/อุปสรรค

1. มีครูภูมิปัญญา 1 คน เพราะครูภูมิปัญญาที่จะสอนอีก 1 คนติดภารกิจส่วนตัว (ไปหาหมอ)
2. ก้านกล้วยไม่พอกับจำนวนเด็ก
3. ในการไปติดต่อประสานงานโดยการไปเชิญวิทยากรทั้ง 2 ท่าน 1 ท่านรับว่าจะมาสอนเด็กได้แต่อีกท่านติดธุระด่วน พอวันที่จะสอนทีมวิจัยไปปรับตามที่ได้นัดหมายครูภูมิปัญญายกบอกว่าไม่ได้ไปสอนเพราะไม่สบายแต่จะให้ลูกชายไปสอนแทนได้ไหม ลูกชายก็สามารถทำและสอนได้อย่างของที่เตรียมไว้ก็ได้ช่วยกันทำให้เด็ก
4. มีครูภูมิปัญญา 1 คนแต่มาแทน เพราะครูภูมิปัญญาที่จะสอนติดภารกิจด่วน (ญาติไม่สบายต้องเข้าโรงพยาบาล)

วิธีการแก้ไข/ข้อเสนอแนะ

1. ครูภูมิปัญญายกบอกว่าไม่เป็นไรสอนคนเดียวได้ (ครูประจำชั้นช่วยทำปิ่นกับครูภูมิปัญญาด้วย)
2. กลับไปเอาก้านกล้วยมาเพิ่มที่บ้านของครูภูมิปัญญา
3. ทางครูภูมิปัญญาได้มอบหมายให้กับลูกชายไปสอนแทนซึ่งลูกชายก็ได้ช่วยกันทำกะลาเดินกับครูภูมิปัญญาด้วย
4. มีครูภูมิปัญญา (ที่ไม่มีรายชื่อที่ได้สืบค้น) อาสามาสอนให้กับเด็ก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยร่วมกับคณะครุศึกษาศาสตร์ได้พัฒนาพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 8 หน่วย ได้แก่ 1. เรื่องเพลงภูมิปัญญา 2. เรื่องสนุกกับ งานพับและงานตัดภูมิปัญญา 3. เรื่องงานจักสานที่หนูควรรู้จัก 4. เรื่องหนูรักการปั้น 5. เรื่อง การละเล่นแสนสนุก 6. เรื่องสมุนไพรที่ใช้รักษาหนู 7. เรื่องขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู 8. เรื่อง ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

วิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมี ส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ ประสพการณ์สำคัญ สื่อ และ การวัดผลและประเมินผล และกิจกรรมที่จัดให้กับเด็กในศูนย์ฯ เช่น การร่วมร้องเพลง ทำท่า ประกอบเพลงกล่อมเด็กร่วมกับครูภูมิปัญญา การละเล่นของเล่นพื้นบ้าน การทำม้าก้านกล้วย ปั้น ก้านกล้วย การเล่นเดินกะลา การเล่นงูกินหาง การละเล่นมอญซ่อนผ้า กิจกรรมเล่านิทาน การสาธิต การสวดดอก นกกระดาศ การพับปลา การนำดินมาปั้นควาย ลูกกั้ง การทำขนมพื้นบ้าน เช่น ขนม จ็อก ขนมข้าวต้มมัด ขนมข้าวต้มกะทิ เรียนรู้เรื่องสมุนไพร ของเล่นอิงอ้อย และอื่นๆ จากการสังเกต พฤติกรรมความสนใจและการลงมือปฏิบัติของเด็ก

จากนั้นจึงนำไปหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ (แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้) จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน พิจารณาหาความถูกต้องของหลักการ โครงสร้าง สื่อ เนื้อหา มีความสอดคล้องเหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย และได้ปรับปรุงแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัยในครั้งนี้คือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องภูมิ ปัญญาท้องถิ่น แบบบันทึกพัฒนาการเด็ก และแนวทางการสังเกตพฤติกรรมเด็กตามกิจวัตร ประจำวัน แนวทางการสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญา แนวการสังเกต การแสดงและการลงมือปฏิบัติของ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องต่างๆ แนวทางการจัดเวทีประชาคม ได้ดำเนินการดังนี้ 1. ประชุมทีมวิจัย 2. ศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. นัดหมายผู้สูงอายุ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำ

ชุมชนในการสืบค้นข้อมูล 4. วางแผนการดำเนินงานในการจัดเวทีมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ 5. จัดเวทีประชาคม 6. เวทีวางแผนปฏิบัติการ และหารูปแบบการจัดกระบวนการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 7. ศึกษาคุณงามและประชมถอดบทเรียนจากการศึกษาคุณงาม

ผลการใช้ชุดกระบวนการเรียนรู้ (แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้) จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

เด็ก

เด็ก ได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ได้ ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงได้เรียนรู้จากกรณีปัญหาท้องถิ่นที่เข้ามาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก เด็กสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปเล่าให้กับผู้อื่นได้รับทราบและยังสามารถนำประสบการณ์ที่เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ด้วยตนเอง

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลการจัดกระบวนการเรียนรู้จากวารสารของศูนย์ฯ และจากการบอกเล่าของเด็ก และบางครั้งผู้ปกครองก็เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับเด็กด้วยนอกจากเรียนรู้กับเด็กแล้วผู้ปกครองยังสามารถจัดกระบวนการที่บ้านเพื่อเป็นการจัดต่อเนื่องความรู้ให้กับเด็กจากศูนย์ฯ ได้ด้วยและยังให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้ปกครองมีความภูมิใจที่เด็กได้รับการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและรู้สึกเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคองหลังจากการจัดเวทีสืบค้นข้อมูลระยะที่ 2 ให้กับชุมชนทราบ

ผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนให้การสนับสนุนและเห็นชอบที่จะให้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากโครงการนี้สิ้นสุดลงและกำหนดนโยบายการพัฒนาศูนย์ฯ สนับสนุนในงบประมาณ ติดตาม ประเมินผล และคอยดูแล เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้นำชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เห็นของดีในชุมชน การนำเอาภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ มีการเสนอความคิดเห็นของตนเอง มีการเสนอแนวคิดของตนเองในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้เด็กรุ่นหลังได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา

ผู้สูงอายุ (ชุมชน)

ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง และยินดีที่จะให้ความรู้กับเด็กต่อไปหากศูนย์ฯ ต้องการความช่วยเหลือในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในตนเองว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีอยู่ให้กับลูกหลานซึ่งจะได้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ไปใช้ และได้เรียนรู้หรือปฏิบัติตาม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองยังมีคุณค่าต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

ผู้ดูแลเด็ก

ได้เรียนรู้ร่วมกับเด็กและพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่นการกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กและยังได้หลักสูตรสถานศึกษา รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักชุมชน และรู้จักการนำของดีในชุมชนมาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก

กรรมการศูนย์

คณะกรรมการศูนย์ฯ เกิดความเชื่อมั่นและสนับสนุนในการพัฒนาศูนย์ฯ เกิดความภาคภูมิใจที่ศูนย์ฯ เห็นคุณค่าของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กในชุมชนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง

ผลการสังเกตพฤติกรรมเด็ก (คุณลักษณะที่พึงประสงค์) ก่อนการจัดกิจกรรมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การสังเกตจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการประเมินพัฒนาการเด็ก ก่อนจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนกงตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จัดทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วยเรื่อง 1. เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา) อยู่ในระดับน้อย (1) 2. ขนมหภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับน้อย (1) 3. หนูรักการปั่น อยู่ในระดับน้อย (1) 4. การละเล่นแสนสนุก อยู่ในระดับน้อย (1) 5. สนุกกับการพับ (การพับสวดยดอกจากใบตอง) อยู่ในระดับน้อย 6. จักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา) อยู่ในระดับน้อย (1) 7. ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับน้อย (1) 8. สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู อยู่ในระดับน้อย (1) โดยรวมค่าเฉลี่ย = 1

ผลการสังเกตพฤติกรรมเด็ก (คุณลักษณะที่พึงประสงค์) หลังการจัดกิจกรรมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การสังเกตจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สรุปได้ดังนี้

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการประเมินพัฒนาการเด็กตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และจากการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็ก จากครูประจำชั้น โดยภาพรวมพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จัดทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วยเรื่อง 1. เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา) อยู่ในระดับมาก (3) 2. ขนมหภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับมาก (3) 3. หนูรักการปั่น อยู่ในระดับมาก (3) 4. การละเล่นแสนสนุก อยู่ในระดับมาก (3) 5. สนุกกับการพับ (การพับสวดยดอกจากใบตอง) อยู่ในระดับมาก (3) 6. จักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา) อยู่ในระดับมาก (3) 7. ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู อยู่ในระดับมาก (3) 8. สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู อยู่ในระดับมาก (3) ร่วมใจกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กปฏิบัติได้เองโดยที่ครูไม่ต้องชี้แนะหรือชี้แนะเพียงแต่ใช้คำถามกระตุ้นเป็นบางครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 3)

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยการสะท้อนข้อมูลจากครูประจำชั้น ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากชุดกระบวนการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข ระยะที่ 1

ปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการดำเนินโครงการวิจัยตามแผนในระยะที่ 1 ทำให้ทีมวิจัยพบปัญหาดังนี้ ทีมวิจัยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยค่อนข้างน้อยทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานแต่ละขั้นตอน และการจัดทำเอกสารงานวิจัยท้องถิ่น การดำเนินงานของโครงการไม่เป็นไปตามแผนการปฏิบัติการที่วางไว้เนื่องจากการทำกิจกรรมบางกิจกรรมกระทบกับงานปกติของทางศูนย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลของทีมวิจัยยังไม่เป็นระบบทำให้การจัดทำรายงานยังไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจน การสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากเวลาและสภาพอากาศเป็นอุปสรรคในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล ผู้ปกครอง/ชุมชนไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ เพราะต้องทำงานประจำ ผู้สูงอายุไม่ค่อยสะดวกในการเดินทาง

แนวทางแก้ไข

ควรมีการให้ความรู้หรืออบรมเรื่องการทำงานวิจัยก่อนการดำเนินการวิจัย ทีมวิจัยทำงานวิจัยในเวลานอกราชการ ตอนเย็น หรือในวันหยุด หรือบางครั้งก็ต้องทำงานวิจัยในเวลาทำงานปกติบ้างเพื่องานเสร็จทันเวลา ทีมวิจัยควรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำรายงานให้ชัดเจน ทีมวิจัยควรมีการเตรียมแผนหากเวลาไม่เอื้ออำนวยควรเลื่อนหรือนัดหมายเวลาใหม่อีกครั้ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ควรมีการประสานงานล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ปกครอง/ชุมชนได้จัดสรรเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ควรมีการบริการรถรับส่งผู้สูงอายุในการเดินทาง

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข ระยะที่ 2

ปัญหาที่เกิดขึ้น

มีครูภูมิปัญญา 1 คน เพราะครูภูมิปัญญาที่จะสอนอีก 1 คนติดภารกิจส่วนตัว (ไปหาหมอ) ก้านกล้วยไม่พอกับจำนวนเด็ก ในการไปติดต่อประสานงานโดยการไปเชิญวิทยากรทั้ง 2 ท่าน 1 ท่านรับว่าจะมาสอนเด็กได้แต่อีกท่านติดธุระด่วน พอวันที่จะสอนทีมวิจัยไปรับตามที่ได้นัดหมายครูภูมิปัญญาบอกว่าไม่ได้ไปสอนเพราะไม่สบายแต่จะให้ลูกชายไปสอนแทนได้ไหม ลูกชายก็สามารถทำและสอนได้อย่างของที่เตรียมไว้ก็ได้ช่วยกันทำให้เด็ก มีครูภูมิปัญญา 1 คนแต่มาแทน เพราะครูภูมิปัญญาที่จะสอนติดภารกิจด่วน (ญาติไม่สบายต้องเข้าโรงพยาบาล)

แนวทางแก้ไข

ครูภูมิปัญญาบอกว่าไม่เป็นไรสอนคนเดียวได้ (ครูประจำชั้นช่วยทำเป็นกับครูภูมิปัญญาด้วย) กลับไปเอาก้านกล้วยมาเพิ่มที่บ้านของครูภูมิปัญญา ทางครูภูมิปัญญาได้มอบหมายให้กับลูก

ชายไปสอนแทนซึ่งลูกชายก็ได้ช่วยกันทำกะลาเดินกับครุฑมีปัญญาด้วย มีครุฑมีปัญญา (ที่ไม่มีรายชื่อที่ได้สืบค้น) อาสามาสอนให้กับเด็ก

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง โดยความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครุฑมีปัญญาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความพึงพอใจโดยเรียงค่ามากไปหาน้อยดังนี้คือ การมีส่วนร่วมของครุฑมีปัญญาในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก (ค่าเฉลี่ย = 3.00) ความพร้อมของครุฑมีปัญญาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.00) ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.00) ความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.91) การจัดกระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยเด็ก (ค่าเฉลี่ย = 2.88) เด็กได้รับความรู้ตามพัฒนาการของเด็ก (ค่าเฉลี่ย = 2.88) ความปลอดภัยในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.88) สถานที่ในการจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.79) การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย = 2.76) จำนวนครุฑมีปัญญา (ค่าเฉลี่ย = 2.67) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินพัฒนาการเด็กก่อนจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ พบว่าเด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จัดทั้งหมด 8 หน่วยการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย โดยรวมค่าเฉลี่ย = 1 สรุปว่าเด็กไม่รู้จักภูมิปัญญาและมีบางส่วนที่รู้จักบ้าง และผลการประเมินพัฒนาการเด็กหลังจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคองโดยการประเมินพัฒนาการเด็กตามแผนการจัดการเรียนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และจากการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็กจากครูประจำชั้น โดยภาพรวมพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จัดทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วยเรื่อง 1. เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา) 2. ขนหมูภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู 3. หนูรักการปั้น 4. การละเล่นแสนสนุก 5. สนุกกับการพับ (การพับสวย ดอกจากใบตอง) 6. จักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา) 7. ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู 8. สมุนไพรที่รักษาหนู เด็กปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เด็กปฏิบัติได้เองโดยที่ครูไม่ต้องชี้แนะหรือชี้แนะ เพียงแต่ใช้คำถามกระตุ้นเป็นบางครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 3) สรุปว่าหลังจากที่เด็กได้รับการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วเด็กเกิดการเรียนรู้และรู้จักภูมิปัญญาทั้ง 8 หน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และมีความสอดคล้องกับชาตยพงษ์ ถูกจิตร (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า (1) หมอพื้นบ้านและผู้ป่วยที่มารับการ

รักษา ใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยทั่วไปรักษาง่าย และโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันรักษาไม่หาย โดยมีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการใช้สมุนไพรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการใช้และการบำบัดรักษา แต่เครือข่ายไม่ค่อยเข้มแข็ง (2) การสืบทอดและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรรักษาความเจ็บป่วย ชาวชนบทจะมีระดับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยระดับปานกลาง ส่วนใหญ่จะสืบทอดและประยุกต์ใช้โดยหอมพื้นบ้าน ผู้ได้รับการสืบทอดความรู้มาจากครูอาจารย์ บิดา มารดา พระสงฆ์ และผู้อาวุโสในชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้ การสั่งสมความรู้จากตำราโบราณ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาพบว่าหอมพื้นบ้านใช้ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรและคาถาอาคมรวมถึงการเก็บสมุนไพรจากที่ต่างๆ การเก็บรักษา การจำแนกประเภท และการแปรสภาพ (ปรุงยา) สมุนไพรตามความเชื่อ (3) ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรมไม่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้สมุนไพรของชาวชนบทอย่างมีนัยสำคัญหาสถิติ แต่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (อาชีพ รายได้) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (แหล่งสมุนไพรตามบ้าน แหล่งสมุนไพรตามธรรมชาติ) มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้สมุนไพรรักษาความเจ็บป่วยของชาวชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผู้มีอาชีพเกษตรกร ผู้ไม่มีงานทำและผู้มีรายได้น้อย หันมาใช้สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพของตน และสอดคล้องจากริธีค้น ปรกแก้ว (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับโครงการ “ศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ ในเขตการเคลื่อนไหวยของโรงเรียนชุมชนอีสาน” ผลการศึกษาการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ผ่านมาซึ่งรัฐได้ให้โอกาสชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในส่วนของกรรมการการศึกษาของโรงเรียนนั้น จากการศึกษาสภาวะพื้นฐานของหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนล้วนอยู่ในกระแสหลักของภาวะการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความอ่อนแอของสังคมหมู่บ้านเช่นเดียวกับหมู่บ้านทั่วไปที่อยู่ภายใต้กระแสของการพัฒนาประเทศตามระบอบอุตสาหกรรมทุนนิยมที่เร่งการผลิต เร่งการบริโภคแล้วเกิดผลตามมาด้วยวัฒนธรรมยึดเงินเป็นสำคัญ ค่านิยมวัตถุนิยม ค่านิยมบริโภคนิยม จึงมักพบว่าแต่ละครัวเรือนล้วนสาละวนอยู่กับการแก้วิกฤตการณ์ปัญหาในการดำรงชีวิตของตน ไม่มีกำลังใจกำลังกาย กำลังสติปัญญาเท่าที่ควรมาร่วมจัดการศึกษากับฝ่ายโรงเรียนในระบบ ซึ่งสอดคล้องสายสุนีย์ หอมคู (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องของเล่นพื้นบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน ผลการศึกษา (1) ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้านที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 แผน ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง (2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงานอยู่ในระดับดีมาก (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับรองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ และคณะ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า (1) แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของนนทบุรีด้านสภาพภูมิศาสตร์ปะประวัติศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและสังคม ผลกระทบจากกระแสการพัฒนาที่มีต่อนนทบุรี ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ด้านการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านหัตถกรรม ด้านวิสาหกิจชุมชน การดำเนินชีวิตในสังคม ภาษาและวรรณกรรม ศิลปกรรมและประเพณี บุคคลสำคัญ และศาสนา (2) การจัดกลุ่มแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรีทั้ง 13 เรื่อง มีความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของช่วงชั้นที่ 3 ทั้ง 5 สาระหลัก ซึ่งประกอบด้วยสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (3) ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในจังหวัดนนทบุรี คือได้หลักสูตรนนทบุรี นครแห่งความรื่นรมย์ ที่มีลักษณะเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาเรียน 1 ภาคเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 13 หน่วยการเรียนรู้ และสอดคล้องกับอรรถาบรรพัญ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม โดยภาพรวมมีการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ตรงกับความสามารถ มีการให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดเป้าหมายของความสำเร็จของการจัดการโครงการ บางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือจัดแหล่งเรียนรู้ให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง กระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรักษาอาคารสถานที่ ซึ่งแจ้งการบริหารงบประมาณของโครงการ และนำเสนอผลการจัดการโครงการภายนอกสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบคือบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และความถนัดเฉพาะเรื่อง อาคารสถานที่คับแคบไม่เพียงพอต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดี งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตามโครงการ และวิทยากรให้ความรู้มีน้อยไม่เพียงพอแก่ผู้เรียนที่มีมาก

บรรณานุกรม

- ชาญพงษ์ ฤกษ์จิตร. 2542. สมุนไพรกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทของอำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม พิณทอง. 2553. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภูมิปัญญา
ท้องถิ่นบ้านหนองแปนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านหนองแปน
ตำบลนาดี อำเภอนาเย็น จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารีรัตน์ ปรกแก้ว. 2544. โครงการ “ศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน
ระหว่างโรงเรียนระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่
ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน. วิทยุ
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สายสุณีย์ หมอดู. 2549. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่อง ของเล่นพื้นบ้าน โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของเล่นพื้นบ้าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- อัจฉรา วรหาญ. 2550. การจัดการโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดปางเดิม
อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิดา อุ่นอ่อน. 2546. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแหล่งวิทยาการ
ชุมชน. วิทยุศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

www.cmu.ac.th/digital_collection/theses/

<http://www.tkc.go.th>

<http://www.thaiedresearch.org>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามครุภูมิปัญญา
ผู้เชี่ยวชาญ / ที่ปรึกษา

รายนามครุภูมิปัญญา

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญา

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านขนม

1. แม่ทองใบ แก้วสม ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
2. แม่บัวคำ ทาโน ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
3. แม่จันทร์หอม วิญญารัตน์ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
4. แม่ยาใจ บุตรชัย ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
5. แม่เฮือน สมดีบ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง
6. แม่มา รังทะมี ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง
7. แม่สุขแก้ว อินทะมาตร์ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง
8. แม่แก้ว ก้นทะโว ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
9. แม่ฟอง ชัยชนะ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
10. แม่สุข ปัญจะเรือง ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
11. แม่เกียง หลานจينا ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
12. แม่กฤษ ภูมิธิ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
13. แม่แก้ว เตจ๊ะใหม่ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
14. แม่แดง หลานจينا ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
15. แม่ออน โยทะษร ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
16. แม่ดี คำยนต์ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนคอง
17. แม่จันทร์ธา โปรธรรม ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนคอง
18. แม่เฮือน เจ้าหมื่น ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนคอง
19. แม่แก้ว ชัยชะตัน ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านท่าขุนคอง หมู่ที่ 7 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านเพลง

1. แม่คำหน้อย อินตะจา ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านกาด หมู่ที่ 6 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านการปั้น

1. พ่อสมบุญ รวงรุ่ง ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
2. พ่อศรี ริสนา ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านการละเล่นแสนสนุก

1. แม่นวน กาวีละ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
2. แม่คำมา บุตรชัย ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง
3. แม่บุญปิ่น ทาริราช ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านสารภี หมู่ที่ 4 ตำบลขุนคอง
4. นายนิรันดร์ ถาแก้ว ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านขุนคอง หมู่ที่ 5 ตำบลขุนคอง
5. พ่อสมบัติ กาวีละ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง
6. แม่คำหน้อย อินตะจา ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านกาด หมู่ที่ 6 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านการพับสวยดอก

1. แม่จันทรา สมดีบ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง
2. ครูวราภรณ์ คำรินทร์ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านจักสาน สานปลาจากใบตาล

1. พ่อทา สมดีบ ประธานผู้สูงอายุตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านของเล่น อิงอ้อย

1. พ่อแก้ว อินดวงจันทร์ ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง

ครุภูมิปัญญา (ผู้สูงอายุ) ด้านสมุนไพร

1. นางสาววาล ทาโน ครุภูมิปัญญาหมู่บ้านต้นแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย

1. ผศ.เยี่ยมลักษณ์ อุดการ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ดร.ชไมมณ ศรีสุรภัย รองประธาน โปรแกรมสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
3. อาจารย์จินตนา ปันทวงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

ที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนข้อมูล

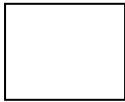
1. ผศ.เยี่ยมลักษณ์ อุดการ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. นายพิทักษ์ ตุ่มอินทร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลขุนคอง
3. นางสาวอลิสรา มณีไชย พี่เลี้ยงงานวิจัยจาก สกว.

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบประเมินแผนจัดการเรียนรู้

แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย เครื่องจักสานที่หนูควรรู้จัก วันที่

ชื่อ ด.ช/ด.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีแดงในภาพที่เป็นงานจักสานของเล่น และระบายสีเขียว
 ภาพที่เป็นของใช้งานจักสาน



แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย หนูรักการปั้น วันที่

ชื่อ ค.ช/ค.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีงานปั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หนูรู้จักและที่มีอยู่ในท้องถิ่นของหนู

ลูกกิ้ง	ตุ๊กตา
หุ่นยนต์	รูปปั้นสัตว์ต่าง ๆ

แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย การละเล่นแสนสนุก วันที่

ชื่อ ด.ช/ด.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีการละเล่นที่หนูรู้จัก และที่มีอยู่ในท้องถิ่นของหนู

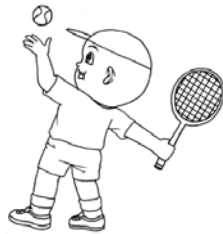
มอญซ่อนผ้า



กลิ้งล้อ



เล่นแบคมินตัน



งูกินหาง



เดินกะลา



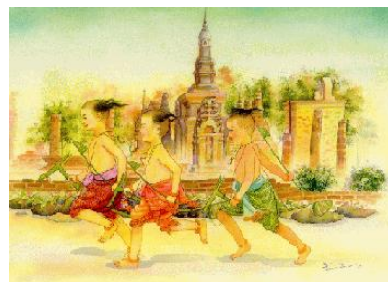
หมากรุก



ปิ่นก้านกล้วย











ม้าก้านกล้วย



แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู วันที่

ชื่อ ค.ช/ค.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีใน หน้าภาพสมุนไพรที่ใช้รักษาหนูของ และที่มีอยู่
 ในท้องถิ่นของหนู

<p>ต้นกุหลาบ</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>ว่านหางจระเข้</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>ขมิ้น</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>สาบเสือ</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>สาระแหน่</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>ต้นไม้</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>ฟ้าทลายโจร</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>กล้วยสุก</p>  <p><input type="radio"/></p>

แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย ขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู วันที่

ชื่อ ค.ช/ค.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนโยงเส้นขนมที่เหมือนกันและที่หนูรู้จัก ที่มีอยู่ในท้องถิ่น
 ของหนู











แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

หน่วย ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู วันที่

ชื่อ ค.ช/ค.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีแดงหน้า ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หนูรู้จัก และที่มีอยู่ใน
 ท้องถิ่นของหนู

<p>กลองจากกะลา</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>ตุ๊กตา</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>หุ่นยนต์</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>กลิ้งทอป</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>ใบพัดลมมือ</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>นกกระยาง</p>  <p><input type="radio"/></p>
<p>อั้งอ้อย</p>  <p><input type="radio"/></p>	<p>บ้าน</p>  <p><input type="radio"/></p>

ภาคผนวก ก
แบบประเมินความพึงพอใจของครูภูมิปัญญา

แบบสำรวจความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

โปรดกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

1. ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญา

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้มากน้อยเพียงใด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การจัดกระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยเด็ก			
2	ความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรม			
3	การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม			
4	การมีส่วนร่วมของครูภูมิปัญญาในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก			
5	จำนวนครูภูมิปัญญา			
6	ความพร้อมของครูภูมิปัญญาในการจัดกระบวนการเรียนรู้			
7	เด็กได้รับความรู้ตามพัฒนาการของเด็ก			
8	ความปลอดภัยในการทำกิจกรรม			
9	ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม			
10	สถานที่ในการจัดกิจกรรม			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ภาพกิจกรรม

ภาพการจัดกิจกรรม

เวทีสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานการวิจัยร่วมกันของทีมวิจัย



เวทีสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลขุนคองเสนอให้ชุมชนทราบ





เวทีความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง



เวทีสะท้อนข้อมูลและคืนความรู้ให้กับชุมชน



การปฏิบัติการทดลองพัฒนาเด็กโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เพลงที่หนูชื่นชอบ (เพลงอีหน้อยหลับสองตา)



ขนมภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู

ขนมข้าวต้มมัด



ขนมข้าวต้มกะทิ



ขนมจ็อก



หนูรักการปั้น



การละเล่นแสนสนุก

การละเล่นม้ก้านกล้วย



ปิ่นก้านกล้วย



เดินกะลา



รูปนทาง



มอญซ่อนผ้า



สนุกกับการพับ (การพับสวดยอดจากใบตอง)



งานจักสานที่หนูควรรู้จัก (การสานปลา)



ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู
(อิงอ้อย)



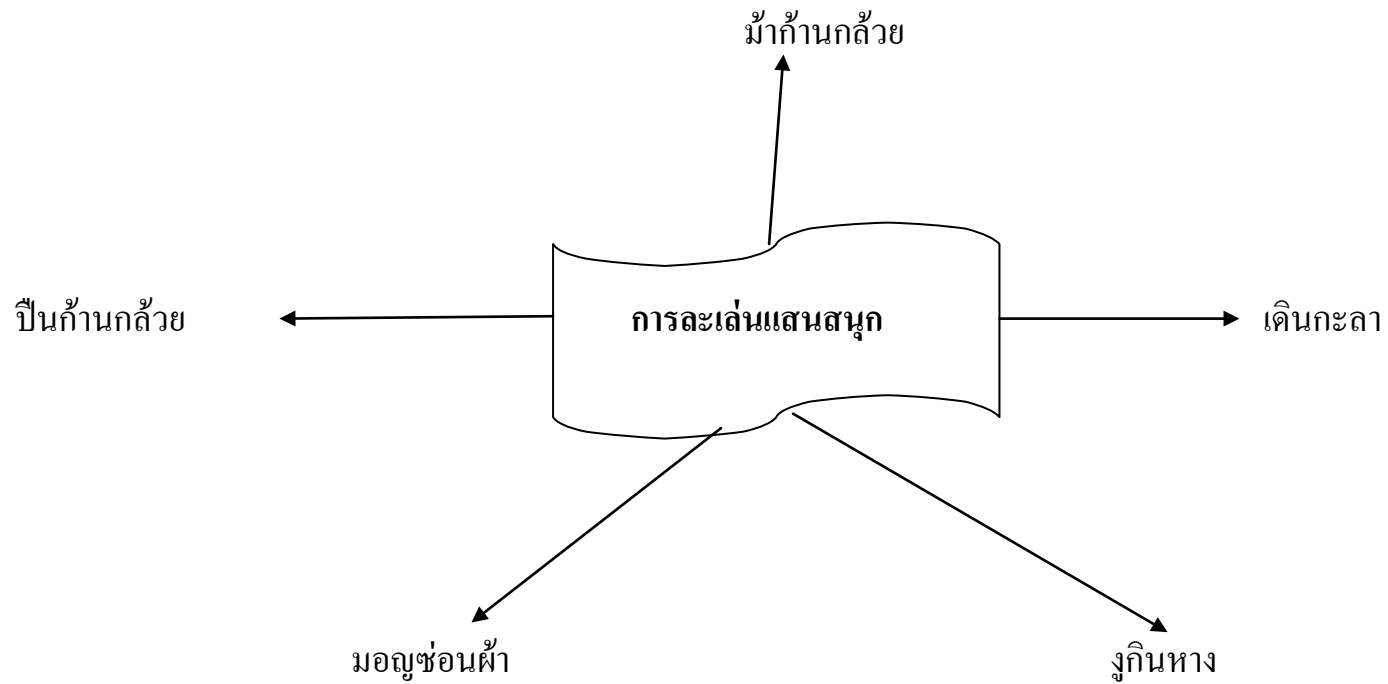
สมุนไพรที่ใช้รักษาหนู



เวทีรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่



แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง ต.ขุนคอง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นของหนู เรื่อง การละเล่นแสนสนุก
วันที่



สิ่งที่ได้รู้แล้ว	สิ่งที่เด็กต้องการรู้เพิ่ม	สิ่งที่เด็กควรรู้
1. มอญซ่อนผ้า 2. กินหาง	1. การละเล่นพื้นบ้าน - ม้าก้านกล้วย - ปืนก้านกล้วย - เคนกะลา	1. ครุภูมิปัญญาการละเล่น 2. วิธีการทำของเล่นประกอบการละเล่น 3. วิธีการเล่น 4. การปฏิบัติตนในการเล่น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รู้จักชื่อของการละเล่นท้องถิ่น รู้จักลักษณะ รูปร่าง สีของของเล่นประกอบการละเล่น รู้วิธีการเล่น รู้การปฏิบัติตนในการเล่นของเล่นที่ถูกต้อง รู้จักครุภูมิปัญญาของการละเล่นท้องถิ่น

สาระ/เนื้อหาการเรียนรู้

ด้านตัวนักเรียน

เด็กได้รู้จักการละเล่น เห็นคุณค่าของการละเล่นท้องถิ่น

ด้านบุคคลและสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้าน ครอบครัว ครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู เพื่อน

ด้านธรรมชาติรอบตัว

ต้นกล้วย ต้นไม้ ใบไม้ชนิดต่าง ๆ

ด้านสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห้องเรียน อุปกรณ์ในการทำของเล่นประกอบการละเล่น

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนทอง
สาระการจัดประสบการณ์ การละเล่นแสนสนุก รอบตัวเด็ก เรื่อง การละเล่นม้าก้านกล้วย
วันที่ 1

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
1.ด้านร่างกาย -เด็กสามารถ เคลื่อนไหวประกอบ คำคล้องจอง -เด็กปลอดภัยจากการ ร่วมกิจกรรม 2.ด้านอารมณ์-จิตใจ -เด็กท่องคำคล้อง จงและทำท่าทาง ประกอบตาม จินตนาการ -มีความสนใจและมี ความสุขในการทำ กิจกรรม -ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี สนุกสนาน	ตัวเรา -เด็กรู้จักการละเล่นม้า ก้านกล้วย รูปร่าง ลักษณะของม้าก้าน กล้วย วิธีการเล่น วิธีการทำอุปกรณ์ ประกอบการเล่น บุคคล/สถานที่ -ครูภูมิปัญญาด้าน การละเล่น ม้าก้าน กล้วย สิ่งต่าง ๆ รอบตัว -ม้าก้านกล้วย เป็น การละเล่นทำให้เด็ก สนุกสนาน เกิด จินตนาการ ได้ออก	1.ด้านร่างกาย -การเคลื่อนไหว ร่างกายประกอบคำ คล้องจอง -การทรงตัวและการ ประสานสัมพันธ์ของ กล้ามเนื้อเด็กกล้ามเนื้อ ใหญ่ -การปฏิบัติตนให้ ปลอดภัยทั้งตนเองและ ผู้อื่น 2.ด้านอารมณ์-จิตใจ -การท่องคำคล้องจอง -การทำท่าทาง ประกอบคำคล้องจอง	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ขั้นนำ 1.ครูให้เด็กท่องคำคล้องจอง “ม้าเอ๋ยม้า” และ ทำท่าทางประกอบ 2.ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในคำคล้องจอง 3.ครูนำต้นกล้วยมาให้เด็กดูพร้อมทั้งชี้ส่วนต่าง ๆ ของต้นกล้วยให้เด็กรู้จัก 4.ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับประโยชน์ของต้น กล้วยและเชื่อมโยงไปถึงการละเล่นที่ทำมาจาก กล้วย พร้อมทั้งดูรูปภาพการละเล่นม้าก้านกล้วย ขั้นสอน 1.ครูและเด็กตกลงกติกาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนใน ขณะทำวิทยากรมาให้ความรู้ 2.ครูเชิญวิทยากรมาแนะนำให้กับเด็กและบอกถึง จุดประสงค์ของการมาให้ความรู้กับเด็ก	สื่อ 1.คำคล้องจอง “ม้าเอ๋ย ม้า” 2.ต้นกล้วย 3.วิทยากร 4.วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ ทำเป็นตัวม้า 5.ภาพการละเล่นม้า ก้านกล้วย	วิธีการวัดผล - การสังเกต - การพูด การ สนทนา - ตรวจสอบผลงาน - การปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ 1.ด้านร่างกาย -เด็กสามารถ เคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบคำคล้องจอง -เด็กสามารถใช้ กล้ามเนื้อเด็กและ กล้ามเนื้อใหญ่ ประสานกันในการ

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน</p> <p>-มีมารยาทในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-สนทนา ได้ตอบตอบคำถามได้</p> <p>-เด็กทำตามแบบอย่างวิทยากรแนะนำได้</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กรู้จักการละเล่นม้ก้านกล้วย</p> <p>6.ด้านกรมีส่วนร่วม</p> <p>-ครูภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัด</p>	<p>กำลังกายโดยเด็กจะใช้</p> <p>ก้านกล้วยมาทำเป็นหัว หู และหางม้ก้านแล้วสมมุติตัวเองว่าเป็นคนขี่ม้ก้านพาวิ่งม้ก้านกล้วยเป็นการละเล่นพื้นบ้านของเด็กที่คือลักษณะหนึ่ง ที่ถือเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เด็ก ๆ ได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน</p>	<p>-การร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ</p> <p>-การร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มและรายบุคคล</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>-การวางแผนตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติ</p> <p>-การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>-การปฏิบัติตามท้องถิ่นและความเป็นไทย (มารยาท)</p>	<p>3.เด็กกล่าวคำสวัสดิ์กับวิทยากร</p> <p>4.วิทยากรกล่าวทักทายกับเด็กพร้อมกับแนะนำชื่อตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก</p> <p>5.วิทยากรแนะนำการละเล่นม้ก้านกล้วยแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ในการทำม้ก้านกล้วย</p> <p>6.วิทยากรสาธิตการทำม้ก้านอย่างเป็นขั้นตอนและข้อควรระวังในการทำม้ก้านอย่างปลอดภัย</p> <p>7.เมื่อทำม้ก้านเสร็จแล้วให้เด็กช่วยกันนับม้ก้านตามครู</p> <p>8.วิทยากรสาธิตการเล่นม้ก้านกล้วยอย่างถูกวิธี</p> <p>9.ให้เด็กเล่นม้ก้านกล้วยสลับกันเล่น และวิทยากรดูแลการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัยโดยนำเด็กลงมาเล่นที่สนามเพื่อความสะดวก</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการละเล่นม้ก้านกล้วย วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>2.เด็กและครูกล่าวคำขอบคุณวิทยากรที่มาให้ความรู้</p>		<p>ทรงตัวเดินม้ก้านกล้วยได้</p> <p>-เด็กปลอดภัยจากการเล่นและร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กสามารถท่องคำคล้องจองได้ถูกต้อง</p> <p>-เด็กเด็กเกิดความคิดจินตนาการในการออกแบบแสดงท่าทาง</p> <p>-เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุขในการเล่นม้ก้านกล้วย</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กสามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
กิจกรรมมาสาธิตการเล่นและวิธีการทำม้่าก้านกล้วยให้กับเด็ก		<ul style="list-style-type: none"> -การแก้ปัญหาในการเล่นและทำกิจกรรม 4.ด้านสติปัญญา -การอธิบาย เกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ -การเขียนแบบการกระทำต่าง ๆ -การนับจำนวนสิ่งต่างๆ -การเชื่อมโยงรูปภาพกับสิ่งของ -การแสดงความรูู้สึกด้วยคำพูด 			<ul style="list-style-type: none"> -เด็กมีความตั้งใจและมีวิธีการปัญหาเมื่อมีข้อสงสัย -เด็กมีมารยาทที่ดีในการเล่นและทำกิจกรรม 4.ด้านสติปัญญา -สนทนา ได้ตอบคำถามกับวิทยากรได้ -เด็กเกิดการใช้ความคิดในการปฏิบัติตามแบบและวิธีการทำของวิทยากร 5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น -เด็กบอกวิธีการเล่นการละเล่นม้่าก้านกล้วยได้

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
					<p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ชุมชน (ครูภูมิปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการละเล่นเล่นม้่าก้านกล้วยให้กับเด็ก</p> <p>-แบบสำรวจความพึงพอใจของครูภูมิปัญญาและผู้ปกครอง</p>

บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

.....
.....
.....
.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

วิธีการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก
()

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมม้าก้านกล้วย

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม		ด้านสติปัญญา		ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง	2.เด็กปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.เด็กท่องคำคล้องจองและทำท่าทางประกอบ	2.มีความสนใจและมีมีความสุขในการทำกิจกรรม	3.ร่าเริงสนุกสนานอารมณ์ดี	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่เหมาะสมที่วิทยากรแนะนำได้	1.เด็กรู้จักการเล่นเกมม้าก้านกล้วย
1	ค.ช.จักรกฤษณ์ จินนะ										
2	ค.ช.ชिरะพงษ์ สมดิบ										
3	ค.ช.ชัยภูพล รินยานะ										
4	ค.ช.ศุภชัย เตชะฤทธิ์										
5	ค.ช.อนันตศักดิ์ ศรีวิสัย										
6	ค.ช.ธวัชชัย จินนะนา										
7	ค.ช.อมรินทร์ หอห่มซ้าย										
8	ค.ช.เอกราช เปมัต										
9	ค.ช.พีรวิษณุ เตชะใหม่										
10	ค.ช.ณัฐวัฒน์ คำหลวง										
11	ค.ช.ปฎิภาณ ถาแก้ว										
12	ค.ช. พีรภัทร เป็งมูล										
13	ค.ญ.จิราพรรณ จันทะมา										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมม้าก้านกล้วย

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม		ด้านสติปัญญา		ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง	2.เด็กปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.เด็กท่องคำคล้องจองและทำท่าทางประกอบ	2.มีความสนใจและมีความสุขในการทำกิจกรรม	3.ร่าเริงสนุกสนานอารมณ์ดี	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่ยุติยากรแนะนำได้	
14	ค.ญ.ศุธิดา สุริยวงศ์										
15	ค.ญ.นริศรา พรหมมา										
16	ค.ญ.พิชชานันท์ แดงคำดี										
17	ค.ญ.นวิยา วงศ์ขันคำ										
18	ค.ญ.ประภาภรณ์ เตชะใหม่										
19	ค.ญ.วิภาวี สุนันต์๊ะ										
20	ค.ญ.มนัสดา ปัญญา										
21	ค.ญ.กัญญาณัฐ ศรีน้อย										
22	ค.ญ.กุลยารัตน์ ดวงกุย										
23	ค.ญ.ชนิตภา กัลยาคำ										
24	ค.ญ.ไพรพกา รังทะมี										
25	ค.ญ.พิชชากา ดวงแสง										
26	ค.ญ. กฤติยาภรณ์ ยืนมาก										
27	ค.ญ. พิมลวรรณ อินทร์รักษา										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนทอง
สาระการจัดประสบการณ์ การละเล่นแสนสนุก รอบตัวเด็ก เรื่อง การละเล่นปั้นก้านกล้วย
วันที่ 2

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
1.ด้านร่างกาย -เคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบเพลง -เด็กปลอดภัยจากการ ร่วมกิจกรรม 2.ด้านอารมณ์-จิตใจ -เด็กทำตามทางตาม จินตนาการ -เด็กร้องเพลงได้อย่าง ถูกต้อง -เด็กมีความสนใจและ มีความสุขในการทำ กิจกรรม	ตัวเรา -เด็กรู้จักปั้นก้านกล้วย วิธีการเล่น วิธีการทำ อุปกรณ์ประกอบการ เล่น บุคคล/สถานที่ -ครูภูมิปัญญาด้าน การละเล่น สิ่งต่าง ๆ รอบตัว -ปั้นก้านกล้วยหาได้ ง่ายทั่วไป เอามาคิดใบ ออกให้เรียบ ตัดเอา ส่วนที่เป็นลำหนากำลัง ดี ไม่อ่อนงอ แล้วใช้ มีดบากลงไปในลำ กล้วยเกือบครึ่งอย่าให้	1.ด้านร่างกาย -การเคลื่อนไหว ประกอบเพลง -การทรงตัวและการ ประสานสัมพันธ์ของ กล้ามเนื้อเล็กและ กล้ามเนื้อใหญ่ -การปฏิบัติตนให้ ปลอดภัยทั้งตนเองและ ผู้อื่น 2.ด้านอารมณ์-จิตใจ -การทำทำตามทางตาม จินตนาการ -การร้องเพลง -การร่วมกิจกรรมด้วย ความสนใจ	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ขั้นนำ 1.ครูให้เด็กร้องเพลง “ กล้วยน้ำละว้า ” และทำ ท่าทางประกอบเพลง 2.ครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง 3.ครูทบทวนส่วนต่าง ๆ ของต้นกล้วยและการ นำมาใช้ประโยชน์ เชื่อมโยงไปถึงการนำก้าน กล้วยมาทำเป็นปั้นก้านกล้วย พร้อมให้ดูรูปภาพ ประกอบ ขั้นสอน 1.ครูและเด็กตกลงกติกาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนใน ขณะที่วิทยากรมาให้ความรู้ 2.ครูเชิญวิทยากร 3.เด็กกล่าวคำสวัสดิ์กับวิทยากร 4.วิทยากรกล่าวทักทายกับเด็กพร้อมกับแนะนำชื่อ ตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก	สื่อ 1.เพลง “ กล้วย น้ำละว้า ” 2.ต้นกล้วย 3.วิทยากร 4.ภาพการละเล่นปั้น ก้านกล้วย 5.อุปกรณ์ที่ใช้ทำ ของเล่นประกอบ การละเล่น	วิธีการวัดผล - การสังเกต - การพูด การ สนทนา - ตรวจสอบผลงาน - การปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ 1.ด้านร่างกาย -เด็กสามารถ เคลื่อนไหวประกอบ เพลงได้ -เด็กสามารถใช้ กล้ามเนื้อเล็กในการ เล่นปั้นก้านกล้วยได้ อย่างคล่องแคล่ว

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน</p> <p>-มีมารยาทในการร่วมกิจกรรม</p> <p>-แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-สนทนา ได้ตอบตอบคำถามได้</p> <p>-เด็กสามารถทำตามแบบอย่างทีวิทยากรแนะนำได้</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กรู้จักการเล่นป็นก้านกล้วย</p>	<p>ขาด แล้วบากย้อนเข้า</p> <p>ไปเป็นเส้นตรง หักคั่นให้ตั้งขึ้น ทำเช่นนี้</p> <p>เป็นระยะมากพอ</p> <p>ต้องการ แล้วจับยกขึ้น</p> <p>ปาดสันมือ ตีให้เป็นแนวตั้งฐานขึ้นไปจะ</p> <p>เกิดเสียงดังเปรี้ยะ ๆ</p> <p>เหมือนกับเสียงป็น</p>	<p>-การเล่นเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม</p> <p>-การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>-การวางแผน การตัดสินใจเลือก การลงมือปฏิบัติ</p> <p>-การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น</p> <p>-การอดทน</p> <p>-การรอคอย ช่วยเหลือแบ่งปัน</p>	<p>5.วิทยากรแนะนำการเล่นป็นก้านกล้วย แนะนำวัสดุ อุปกรณ์ในการทำป็นก้านกล้วย</p> <p>6.วิทยากรสาธิตการทำตัวมั่วอย่างเป็นขั้นตอนและข้อควรระวังในการทำป็นอย่างปลอดภัย</p> <p>7.เมื่อทำตัวมั่วเสร็จแล้วให้เด็กช่วยกันนับป็นก้านกล้วยตามครู</p> <p>8.วิทยากรสาธิตการเล่นป็นก้านกล้วยอย่างถูกวิธี</p> <p>9.ให้เด็กเล่นป็นก้านกล้วยสลับกันเล่น และวิทยากรดูแลการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัยโดยนำเด็กลงมาเล่นที่สนามเพื่อความสะดวก</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการเล่นป็นก้านกล้วย วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>2.เด็กและครูกล่าวคำขอบคุณวิทยากรที่มาให้ความรู้</p>		<p>-เด็กปลอดภัยจากการเล่นและร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กร้องเพลงได้</p> <p>ถูกต้อง</p> <p>-เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการออกแบบแสดงท่าทาง</p> <p>-เด็กมีความสุขสนุกสนานจากการทำและการเล่นป็นก้านกล้วย</p> <p>-เด็กมีความสนใจในวิทยากรมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้</p> <p>-เด็กรู้จักวิทยากร</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ครูภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมาสาธิตการเล่นและวิธีการทำปิ่นก้านกล้วยให้กับเด็ก</p>		<p>-การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (มารยาท)</p> <p>-การแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-การอธิบาย เกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>-การเขียนแบบการกระทำต่างๆ</p> <p>-การนับจำนวนสิ่งต่างๆ</p> <p>-การเชื่อมโยงรูปภาพกับสิ่งของ</p> <p>-การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด</p>			<p>-เด็กมีมารยาทที่ดีในการเล่น</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-เด็กสามารถ สนทนาได้ตอบ ตอบคำถามกับวิทยากรได้</p> <p>-เด็กเกิดการใช้ความคิดในการปฏิบัติตามแบบและวิธีการทำของวิทยากร</p> <p>-เด็กเกิดการเปรียบเทียบของสิ่งของและปฏิบัติตามคำสั่ง</p> <p>-เด็กปฏิบัติจริงได้</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
					<p>-เด็กบอกวิธีการเล่น การละเล่นป็นก้าน กล้วยได้</p> <p>6.ด้านการมีส่วนร่วม -ชุมชน (ครูภูมิปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดกระบวนการ เรียนรู้เรื่องการละเล่น เล่นม้่าก้านกล้วยให้กับ เด็ก</p> <p>-แบบสำรวจความพึง พอใจของครูภูมิปัญญา และผู้ปกครอง</p>

บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

วิธีการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก
()

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมป็นก้านกล้วย

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา		ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง	2.ความปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.ร้องเพลงได้อย่างถูกต้อง	2.ทำท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการ	3.มีความสนใจและมีความสุขในการทำกิจกรรม	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2.แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	3.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่เหมาะสมที่วิทยาการแนะนำได้	
1	ค.ช.จักรกฤษณ์ จินนะ											
2	ค.ช.ชัชวาลย์ สมศิลป์											
3	ค.ช.ชัยภูพิล รินยานะ											
4	ค.ช.ศุภชัย เตชะฤทธิ์											
5	ค.ช.อนันตศักดิ์ ศรีวิสัย											
6	ค.ช.ธวัชชัย จินะนา											
7	ค.ช.อมรินทร์ หอหม่ชัย											
8	ค.ช.เอกราช เป้มล											
9	ค.ช.พีรวิษณุ เตชะใหม่											
10	ค.ช.ณัฐวัฒน์ คำหลวง											
11	ค.ช.ปฎิภาณ ถาแก้ว											
12	ค.ช.พีรภัทร เป็งมูล											
13	ค.ญ.จิราพรรณ จันทะมา											
14	ค.ญ.ศุริศา สุริยวงศ์											

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมปันทันกล้วย

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา		ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง	2.ความปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.ร้องเพลงได้อย่างถูกต้อง	2.ทำท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการ	3.มีความสนใจและมีความสุขในการทำกิจกรรม	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน	2.แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	3.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่เหมาะสมที่วิทยาการแนะนำได้	
15	ค.ญ.นริศรา พรหมมา											
16	ค.ญ.พิชชานันท์ แดงคำดี											
17	ค.ญ.นวิยา วงศ์ขันคำ											
18	ค.ญ.ประภาภรณ์ เตชะใหม่											
19	ค.ญ.วิภาวี สุนันต์๊ะ											
20	ค.ญ.มนัสดา ปัญญา											
21	ค.ญ.กัญญาณัฐ ศรีน้อย											
22	ค.ญ.กุลยารัตน์ ดวงกุย											
23	ค.ญ.ชนิตกา กัลยาคำ											
24	ค.ญ.ไพรพกา รังทะมี											
25	ค.ญ.พิชชภา ดวงแสง											
26	ค.ญ.กฤติยาภรณ์ ยืนมาก											
27	ค.ญ.พิมพ์วรรณ อินทร์รักษา											

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนทอง
สาระการจัดประสบการณ์ การละเล่นแสนสนุก รอบตัวเด็ก เรื่อง การละเล่นเดินกะลา
วันที่ 3

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวตามคำสั่งได้</p> <p>-เด็กปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กสามารถแสดงท่าทางตามจินตนาการตามเสียงเคาะจังหวะ</p> <p>-เด็กเกิดความสุขสนานจากการร่วมกิจกรรม</p> <p>-เด็กมีความสนใจ</p>	<p>ตัวเรา</p> <p>-เด็กรู้จักการละเล่นการเดินกะลา วิธีการเล่น วิธีการทำอุปกรณ์ประกอบการเล่น</p> <p>บุคคล/สถานที่</p> <p>-ครูภูมิปัญญาด้านการละเล่น ครู เพื่อน</p> <p>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</p> <p>-การเดินกะลา เด็กรุ่นก่อน ๆ จะชอบเดินกะลามาก เพราะกะลาหาง่าย มีอยู่ทั่วไป</p> <p>การเดินบนกลาณั้น ผู้ที่เริ่มฝึกจะรู้สึกเจ็บ</p>	<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-การปฏิบัติตามคำสั่ง</p> <p>-การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนที่</p> <p>-การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่</p> <p>-การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยทั้งตนเองและผู้อื่น</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-การทำท่าทางตามจินตนาการ</p> <p>-การร่วมกิจกรรม</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> <p>ขั้นนำ</p> <p>1.ครูนำลูกมะพร้าวที่ยังไม่ได้ปอกเปลือก และลูกมะพร้าวที่ปอกเปลือกแล้วอย่างละ 1 ลูกนำไปวางไว้ที่มุมการเรียนรู้ ดังนี้ มุมหนังสือ นำมะพร้าวที่ยังไม่ได้ปอกเปลือกวางไว้ข้างหน้า มุมบล็อกนำมะพร้าวที่ปอกเปลือกแล้วไปวางไว้ข้างหน้า</p> <p>2.ครูให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามอิสระตามที่ครูเคาะจังหวะ เมื่อครูหยุดเคาะจังหวะแล้วหยิบลูกมะพร้าวขึ้นมาให้เด็กดูแล้วให้เด็กวิ่งไปที่มุมที่มีลูกมะพร้าวเหมือนของครูแล้วนั่งลง</p> <p>3.ครูและเพื่อนตรวจสอบความถูกต้อง</p> <p>4.ครูนำมะพร้าวทั้ง 2 ลูกให้เด็กดูพร้อมทั้งอธิบายถึงความเหมือนความต่างกันของลูก</p>	<p>สื่อ</p> <p>1.ลูกมะพร้าว</p> <p>2.วิทยากร</p> <p>3.กะลามะพร้าว</p> <p>4.เชือก</p> <p>5.อุปกรณ์ที่ใช้ทำของเล่นประกอบการเล่น</p>	<p>วิธีการวัดผล</p> <p>- การสังเกต</p> <p>- การพูด การสนทนา</p> <p>- ตรวจสอบงาน</p> <p>- การปฏิบัติ</p> <p>ผลการปฏิบัติ</p> <p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ได้</p> <p>-เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ประสานกันในการทรงตัวเดินกะลาได้</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน</p> <p>-มีมารยาทในการร่วมกิจกรรม</p> <p>-แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-สนทนา ได้ตอบตอบคำถามได้</p> <p>-เด็กสามารถทำตามแบบอย่างทีวิทยากรแนะนำได้</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กรู้จักการเล่นเดินกะลา</p>	<p>ฝ่าเท้าเพราะความโค้งมนและความแข็งแรงของกะลา แต่ถ้าได้ฝึกบ่อย ๆ อาการเจ็บก็จะหายไปในตัวด้วย</p> <p>นอกจากนี้ผู้เล่นจะฝึกในเรื่องของการทรงตัวของความสมดุลไปในตัวอีกด้วย คนที่รักษาสมดุลของร่างกายได้ดีและมักจะถึงเส้นชัยก่อน นอกจากนี้ถ้าเล่นเดินจนเบื่อแล้วก็ยังสามรถเอามาเล่นเป็นโทรศัพท์ได้อีกด้วย</p>	<p>ด้วยความสนใจ</p> <p>-การร่วมกิจกรรมด้วยความสุข</p> <p>-การเล่นเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม</p> <p>-การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>-การวางแผน การตัดสินใจเลือก การลงมือปฏิบัติ</p> <p>-การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>มะพร้าวและสนทนากับเด็กถึงประโยชน์ของลูกมะพร้าวเชื่อม โยงไปถึงการนำมะพร้าวมาทำเป็นของเล่นประกอบการละเล่นเดินกะลา</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>1.ครูและเด็กตกลงกติกาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะที่วิทยากรมาให้ความรู้</p> <p>2.ครูเชิญวิทยากรมาแนะนำให้กับเด็กและบอกถึงจุดประสงค์ของการมาให้ความรู้กับเด็ก</p> <p>3.เด็กกล่าวคำ “สวัสดี” กับวิทยากร</p> <p>4.วิทยากรกล่าวทักทายเด็กพร้อมกับแนะนำตัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก</p> <p>5.วิทยากรแนะนำการละเล่นเดินกะลา แนะนำวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกะลาสำหรับเดิน</p> <p>6.วิทยากรสาธิตการทำกะลาอย่างเป็นขั้นตอนและข้อควรระวังในการทำ</p> <p>7.เมื่อทำเสร็จแล้วให้เด็กช่วยกันนับจำนวนกะลา</p> <p>8.วิทยากรสาธิตการเล่นเดินกะลาอย่างถูกต้อง</p>		<p>-เด็กปลอดภัยจากการเล่นและร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการออกแบบ แสดงท่าทาง</p> <p>-เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข</p> <p>-เด็กมีความสุขสนุกสนานจากการทำและการเล่นเดินกะลา</p> <p>-เด็กมีความสนใจในวิทยากรมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ครูภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมาสาธิตการเล่นและวิธีการทำกะลาสำหรับใช้เดินให้กับเด็ก</p>	<p>-การรอดทน</p> <p>-การรอคอย ช่วยเหลือแบ่งปัน</p> <p>-การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (มารยาท)</p> <p>-การแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-การอธิบาย เกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>-การเลียนแบบการกระทำต่างๆ</p> <p>-การนับจำนวนสิ่งต่างๆ</p>	<p>และปลอดภัย</p> <p>9.ให้เด็กเล่นเดินกะลาโดยวิทยากรและครูดูแลความถูกต้องและความปลอดภัยโดยนำเด็กลงมาเล่นในสนามเพื่อความสะดวก</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการละเล่นเดินกะลา วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่น การเล่นที่ถูกต้องและความปลอดภัย</p> <p>2.เด็กและครูร่วมกันกล่าวคำขอบคุณวิทยากรที่มาให้ความรู้</p>		<p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้</p> <p>-เด็กรู้จักวิทยากร</p> <p>-เด็กมีมารยาทที่ดีในการเล่น</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-เด็กสามารถ สนทนาได้ตอบ ตอบคำถามกับวิทยากรได้</p> <p>-เด็กเกิดการใช้ความคิดในการปฏิบัติตามแบบและวิธีการทำของวิทยากร</p> <p>-เด็กเกิดการเปรียบเทียบของสิ่งของและปฏิบัติตามคำสั่ง</p>	

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
		<ul style="list-style-type: none"> -การเชื่อมโยงรูปภาพกับสิ่งของ -การแสดงความรู้สึกร่วมด้วยคำพูด 			<ul style="list-style-type: none"> -เด็กปฏิบัติจริงได้ 5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น -เด็กบอกวิธีการเล่นการละเล่นพื้นบ้านกล้วยได้ 6.ด้านการมีส่วนร่วม -ชุมชน (ครูภูมิปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการละเล่นเดินกะลาให้กับเด็ก -แบบสำรวจความพึงพอใจของครูภูมิปัญญาและผู้ปกครอง

บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

วิธีการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก
()

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมเดินกะลา

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวสร้างกายตามคำสั่ง	2.ความปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.แสดงท่าทางตามจินตนาการตามเสียงเคาะจังหวะ	2.เกิดความสุขสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม	3.มีความสนใจและมีความสุขในการทำกิจกรรม	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้	2.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	3.แก้ปัญหาในการเล่นและทำกิจกรรมได้	1.สนทนาได้ตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่เหมาะสมที่วิทยากรแนะนำได้	3.เข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งได้	
1	ค.ช.จักรกฤษณ์ จินนะ												
2	ค.ช.ชिरพงษ์ สมคืบ												
3	ค.ช.ชัยภูิพล รินยานะ												
4	ค.ช.ศุภชัย เตชะฤทธิ์												
5	ค.ช.อนันตศักดิ์ ศรีวัลย์												
6	ค.ช.ธวัชชัย จินะนา												
7	ค.ช.อมรินทร์ หอหม่ซ่าย												
8	ค.ช.เอกราช เป้มล												
9	ค.ช.พีรวิษณุ เตชะใหม่												
10	ค.ช.ณัฐวัฒน์ คำหลวง												
11	ค.ช.ปฎิภาณ ถาแก้ว												
12	ค.ช.พีรภัทร เบ็ญมูล												
13	ค.ญ.จิราพรรณ จันท๊ะมา												
14	ค.ญ.ศุธิศา สุริยวงศ์												

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเล่นเกมเดินกะลา

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ - จิตใจ			ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวสร้างกายตามคำสั่ง	2.ความปลอดภัยจากการร่วมกิจกรรม	1.แสดงท่าทางตามจินตนาการตามเสียงเคาะจังหวะ	2.เกิดความสุขสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม	3.มีความสนใจและมีความสุขในการทำกิจกรรม	1.เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้	2.มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	3.แก้ปัญหาในการเล่นและทำกิจกรรมได้	1.สนทนาโต้ตอบคำถามได้	2.ทำตามแบบอย่างที่วิทยากรแนะนำได้	3.เข้าใจและปฏิบัติตามคำสั่งได้	
15	ค.ญ.นริศรา พรหมมา												
16	ค.ญ.พิชชานันท์ แดงคำดี												
17	ค.ญ.นวิยา วงศ์ขันคำ												
18	ค.ญ.ประกาศกรณ์ เตชะใหม่												
19	ค.ญ.วิภาวี สุนันติะ												
20	ค.ญ.มนัสดา ปัญญา												
21	ค.ญ.กัญญาณัฐ ศรีน้อย												
22	ค.ญ.กุลยารัตน์ ดวงกุย												
23	ค.ญ.ชนิศาภา กัลยาคำ												
24	ค.ญ.ไพรศกา รังทะมี												
25	ค.ญ.พิชชภา ดวงแสง												
26	ค.ญ.กฤติยาภรณ์ ยืนมาก												
27	ค.ญ. พิมลวรรณ อินดีะรักษา												

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

สาระการจัดประสบการณ์ การละเล่นแสนสนุก เรื่อง มอญซ่อนผ้า

วันที่ 4

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงตามจินตนาการ</p> <p>-ความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กเกิดความสนใจมีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง</p> <p>-แสดงความคิดเห็นในเรื่องชื่อของของเล่นได้</p>	<p>ตัวเรา</p> <p>-เด็กรู้จักการละเล่นมอญซ่อนผ้า รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบวิธีการเล่น และรู้จักเพลงมอญซ่อนผ้า</p> <p>บุคคล/สถานที่</p> <p>-ครูภูมิปัญญา</p> <p>ธรรมชาติรอบตัว</p> <p>-ต้นไม้ รอบ ๆ ตัว</p> <p>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</p> <p>-มอญซ่อนผ้าเป็นการละเล่นที่สนุกสนานและมีบทร้องเพลงประกอบ คนที่เป็นมอญจะถือผ้าเดิน</p>	<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง</p> <p>-การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-การแสดงออกอย่างสนุกสนานและเกิดความสุข</p> <p>-การร่วมกิจกรรมกลุ่มและเป็นรายบุคคล</p> <p>-ความสนใจในการทำกิจกรรม</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> <p>ขั้นนำ</p> <p>1.ครูร้องเพลง “มอญซ่อนผ้า” ให้เด็กร้องตามและทำท่าทางประกอบเพลงตามจินตนาการ</p> <p>2.ครูสนทนาเกี่ยวกับเพลงมอญซ่อนผ้า</p> <p>3.ครูนำภาพการละเล่นขึ้นมา 2 - 3 ชนิดแล้วให้อาสาสมัครออกมาหยิบรูปภาพที่มีการละเล่นเหมือนบทเพลง”มอญซ่อนผ้า”ว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าถูกต้องให้เพื่อนปรบมือ แต่ถ้าไม่ถูกต้องให้อาสาสมัครคนต่อไปออกมาหยิบภาพต่อไปจนถูกต้อง</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>1.ครูนำภาพการละเล่น “มอญซ่อนผ้า” ที่เด็กเลือกขึ้นมาแล้วให้เด็กพูดตามครู</p>	<p>สื่อ</p> <p>1.เพลงมอญซ่อนผ้า</p> <p>2.รูปภาพมอญซ่อนผ้า</p> <p>3.ผ้า</p> <p>4.วิทยากร</p>	<p>วิธีการวัดผล</p> <p>- การสังเกต</p> <p>- การพูด การสนทนา</p> <p>- ตรวจสอบผลงาน</p> <p>- การปฏิบัติ</p> <p>ผลการปฏิบัติ</p> <p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงได้</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ได้</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>-เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-อธิบายรูปร่างลักษณะของของเล่น</p> <p>-สนทนา ได้ตอบคำถามจากการสังเกต</p> <p>-กล้าแสดงออกเหมาะสมกับวัย</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กรู้จักการละเล่นเดินกะลา</p> <p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ครูภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมาสาธิตการเล่นและวิธีการทำ</p>	<p>ไปรอบ ๆ วง เพื่อที่จะนำไปซ่อนไว้ข้างหลังเพื่อน คนที่ถูกวางผ้าเมื่อรู้ตัว ต้องนำผ้าไปวิ่งไล่ตีคนที่เป็นมอญ แต่ถ้าวิ่งไม่ทันคนเป็นมอญ นั่งลงได้ก่อนจะต้องเป็นมอญแทน</p>	<p>-การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>-การวางแผน การตัดสินใจเลือก การลงมือปฏิบัติ</p> <p>-การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น</p> <p>-การอดทน</p> <p>-การรอคอย ช่วยเหลือแบ่งปัน</p>	<p>2.ครูและเด็กตกลงกติกาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะที่วิทยากรมาให้ความรู้</p> <p>3.ครูเชิญวิทยากรมาแนะนำให้กับเด็กและบอกถึงจุดประสงค์ของการมาให้ความรู้กับเด็ก</p> <p>4.เด็กกล่าวคำ “สวัสดี” กับวิทยากร</p> <p>5.วิทยากรกล่าวทักทายเด็กพร้อมกับแนะนำตัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก</p> <p>6.วิทยากรแนะนำการละเล่นมอญซ่อนผ้าแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้เล่น บทเพลงประกอบการเล่น วิธีการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>7.วิทยากรสาธิตการเล่นที่ถูกต้อง</p> <p>8.ให้เด็กเล่น โดยวิทยากรดูแลความถูกต้องและความปลอดภัย</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการละเล่นมอญซ่อนผ้า</p> <p>2.เด็กและครูร่วมกันกล่าวขอบคุณวิทยากรที่มาให้ความรู้</p>		<p>-เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ประสานกันในการ</p> <p>-เด็กปลอดภัยจากการเล่นและร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการออกแบบ แสดงท่าทาง</p> <p>-เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข</p> <p>-เด็กมีความสนุกสนานจากการเล่นมอญซ่อนผ้า</p> <p>-เด็กมีความสนใจในวิทยากรมีความตั้งใจในการทำกิจกรรม</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
กะลาสำหรับใช้เดิน ให้กับเด็ก		<ul style="list-style-type: none"> -การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (มารยาท) -การแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> -การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ -การเขียนแบบการกระทำต่างๆ -การเชื่อมโยงรูปภาพกับสิ่งของ -การแสดงความรู้สึกร่วมด้วยคำพูด 			<p>3.ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> -เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้ -เด็กรู้จักวิทยากร -เด็กมีความตั้งใจและมีวิธีการแก้ปัญหาเมื่อมีข้อสงสัย -เด็กมีมารยาทที่ดีในการเล่น <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> -เด็กสามารถ สนทนาโต้ตอบ ตอบคำถามกับวิทยากรได้ -เด็กเกิดการใช้ความคิดในการปฏิบัติตามแบบและวิธีการทำของวิทยากร

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
					<p>-เด็กเกิดการเปรียบเทียบของสิ่งของและปฏิบัติตามคำสั่ง</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กบอกวิธีการเล่นการละเล่นมอญซ่อนผ้าได้</p> <p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ชุมชน (ครูภูมิปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการละเล่นมอญซ่อนผ้าให้กับเด็ก</p> <p>-แบบสำรวจความพึงพอใจของครูภูมิปัญญา</p>

บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

วิธีการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก
() ()

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การละเล่นเดินกะลา

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ – จิตใจ	ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงตามจินตนาการ	2.ความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม	1.ความสนใจความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม	1.ปฏิบัติตามคำสั่ง	2.แสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องต่างๆ	3.ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.อธิบายรูปร่างลักษณะของสิ่งของต่างๆ	3.กล้าแสดงออกเหมาะสมตามวัย	1.เด็กรู้จักการละเล่นเดินกะลา
1	ค.ช.จักรกฤษณ์ จินนะ										
2	ค.ช.ชිරะพงษ์ สมดีบ										
3	ค.ช.ชัยภูพล รินยานะ										
4	ค.ช.ศุภชัย เตชะฤทธิ์										
5	ค.ช.อนันตศักดิ์ ศรีวิสัย										
6	ค.ช.ธวัชชัย จินะนา										
7	ค.ช.อมรินทร์ หอห่มซ้าย										
8	ค.ช.เอกราช เปมัล										
9	ค.ช.พีรวิชญ์ เตชะใหม่										
10	ค.ช.ณัฐวัฒน์ คำหลวง										
11	ค.ช.ปฏิภาณ ถาแก้ว										
12	ค.ช.พีรภัทร เป็งมูล										
13	ค.ญ.จิราพรรณ จันตะมา										
14	ค.ญ.สุธิดา สุริยวงศ์										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การละเล่นเดินกะลา

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ – จิตใจ	ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงตามจินตนาการ	2.ความปลอดภัยจากการทำงานกิจกรรม	1.ความสนใจความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม	1.ปฏิบัติตามคำสั่ง	2.แสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องต่างๆ	3.ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.อธิบายรูปร่างลักษณะของสิ่งของต่างๆ	3.กล้าแสดงออกเหมาะสมตามวัย	1.เด็กรู้จักการละเล่นเดินกะลา
15	ค.ญ.นริศรา พรหมมา										
16	ค.ญ.พิชชานันท์ แดงคำดี										
17	ค.ญ.นวิยา วงค์ขันคำ										
18	ค.ญ.ประกาภรณ์ เตชะใหม่										
19	ค.ญ.วิภาวี สุนันต์๊ะ										
20	ค.ญ.มนัสดา ปัญญา										
21	ค.ญ.กัญญาณัฐ ศรีน้อย										
22	ค.ญ.กุดยารัตน์ ดวงกุย										
23	ค.ญ.ชนิดาภา กัลยาคำ										
24	ค.ญ.ไพรศกา รังทะยี่										
25	ค.ญ.พิชชาภา ดวงแสง										
26	ค.ญ. กฤติยาภรณ์ ยืนมาก										
27	ค.ญ. พิมลวรรณ อินทร์รักษา										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง

สาระการจัดประสบการณ์ การละเล่นแสนสนุก เรื่อง งูกินหาง

วันที่ 5

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจองตามจินตนาการ</p> <p>-ความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-ความสนใจมีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง</p>	<p>ตัวเรา</p> <p>-เด็กรู้จักการเล่น งูกินหาง รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ วิธีการเล่น และรู้จักบทกลอนงูกินหาง</p> <p>บุคคล/สถานที่</p> <p>-ครูภูมิปัญญา ครูเพื่อน</p> <p>ธรรมชาติรอบตัว</p> <p>-ต้นไม้ รอบ ๆ ตัว</p>	<p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง</p> <p>-การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-การแสดงออกอย่างสนุกสนานและเกิดความสุข</p> <p>-การร่วมกิจกรรมกลุ่มและเป็นรายบุคคล</p> <p>-ความสนใจในการทำกิจกรรม</p>	<p>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</p> <p>ขั้นนำ</p> <p>1.ครูให้เด็กท่องคำคล้องจอง “งูเอ๋ยงู” ให้เด็กท่องตามและทำท่าทางประกอบตามจินตนาการ</p> <p>2.ครูสนทนาเกี่ยวกับคำคล้องจอง</p> <p>3.ครูนำภาพการละเล่นงูกินหาง ให้เด็กดูและให้เด็กทายว่าเป็นรูปอะไรโดยใช้คำถาม</p> <p>-รูปนี้เป็นรูปอะไร</p> <p>-เขาทำอะไรบ้าง</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>1.ครูนำภาพการละเล่น “งูกินหาง” ที่เด็กดูภาพขึ้นมาแล้วให้เด็กพูดตามครู</p>	<p>สื่อ</p> <p>1.คำคล้องจองงูกินหาง</p> <p>2.รูปภาพงูกินหาง</p> <p>3.วิทยากร</p> <p>4.คำคล้องจองงูเอ๋ยงู</p>	<p>วิธีการวัดผล</p> <p>- การสังเกต</p> <p>- การพูด การสนทนา</p> <p>- ตรวจสอบผลงาน</p> <p>- การปฏิบัติ</p> <p>ผลการปฏิบัติ</p> <p>1.ด้านร่างกาย</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจองได้</p> <p>-เด็กสามารถเคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ได้</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>-เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องชื่อของของเล่นได้</p> <p>-ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-อธิบายรูปร่างลักษณะของของเล่นประกอบการเล่นงูกินหาง</p> <p>-สนทนา ได้ตอบตอบคำถามจากการสังเกต</p> <p>-เด็กกล้าแสดงออกเหมาะสมกับวัย</p> <p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กรู้จักการเล่นงูกินหาง</p>	<p>สิ่งต่าง ๆ รอบตัว</p> <p>- การเล่นเกมกินหาง ผู้เล่นมีจำนวน 8-10 คน แบ่งผู้เล่นเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายที่ 1 จะต้องเป็น “ฟอง” 1 คน ฝ่ายที่ 2 มี “แมง” 1 คน ที่เหลือเป็น “ลูกงู” ซึ่งผู้เล่นเป็นลูกงูจะต้องเกาะเอาผู้เล่นเป็นแมง จากนั้น ฟองเริ่มถามว่า “แมงเอ๋ย” แมงและลูกงูก็ร้องตอบว่า “เอ๋ย” พอช่วงท้ายฟองถามว่า “กินหัวกินหาง” แมงตอบว่า “กินกลางตลอดตัว” ผู้เป็นฟองจะไล่จับลูกงูจากปลายแถว ฝ่ายแมงจะต้องกางมือเพื่อป้องกันลูก หากลูกงูตัวใดถูกฟองดึงจนหลุดออกจากแถวไป ก็จะต้องออกจากการเล่น ผู้เล่นที่เหลือก็เริ่มเล่นกันอีกจนกว่าลูกงูจะถูกจับจนหมด</p>	<p>-การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>-การวางแผน การตัดสินใจเลือก การลงมือปฏิบัติ</p> <p>-การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น</p> <p>-การอดทน</p> <p>-การรอคอย ช่วยเหลือแบ่งปัน</p>	<p>2.ครูและเด็กตกลงกติกาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะที่วิทยากรมาให้ความรู้</p> <p>3.ครูเชิญวิทยากรมาแนะนำให้กับเด็กและบอกถึงจุดประสงค์ของการมาให้ความรู้กับเด็ก</p> <p>4.เด็กกล่าวคำ “สวัสดี” กับวิทยากร</p> <p>5.วิทยากรกล่าวทักทายเด็กพร้อมกับแนะนำตัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก</p> <p>6.วิทยากรแนะนำการเล่นเกมงูซ่อนผ้าแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้เล่น คำคล้องจองประกอบการเล่น วิธีการเล่นที่ถูกต้องและปลอดภัย</p> <p>7.วิทยากรสาธิตการเล่นที่ถูกต้อง</p> <p>8.ให้เด็กเล่น โดยวิทยากรดูแลความถูกต้องและความปลอดภัย</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>1.เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการเล่นเกมกินหาง</p> <p>2.เด็กและครูร่วมกันกล่าวขอบคุณวิทยากรที่มาให้ความรู้</p>		<p>-เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ประสานกันในการ</p> <p>-เด็กปลอดภัยจากการเล่นและร่วมกิจกรรม</p> <p>2.ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>-เด็กเกิดความคิดจินตนาการในการออกแบบ แสดงท่าทาง</p> <p>-เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข</p> <p>-เด็กมีความสนุกสนานจากการเล่นเกมงูซ่อนผ้า</p> <p>-เด็กมีความสนใจในวิทยากรมีความตั้งใจ</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
<p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ครูภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมาสาธิตการเล่นงูกินหาง</p>	<p>-การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (มารยาท)</p> <p>-การแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม</p> <p>4.ด้านสติปัญญา</p> <p>-การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ</p> <p>-การเขียนแบบการกระทำต่าง ๆ</p> <p>-การเชื่อมโยงรูปภาพกับสิ่งของ</p> <p>-การแสดงความรู้อีกด้วยคำพูด</p>				<p>ในการทำกิจกรรม</p> <p>3.ด้านสังคม</p> <p>-เด็กเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและวิทยากรได้</p> <p>-เด็กรู้จักวิทยากร</p> <p>-เด็กได้เรียนรู้และได้รับรู้เรื่องราวใหม่ๆ</p> <p>-เด็กมีความตั้งใจและมีวิธีการแก้ปัญหาเมื่อมีข้อสงสัย</p> <p>-เด็กสามารถทำกิจกรรมกับเพื่อน รู้จักการรอคอยและการแบ่งปัน</p> <p>-เด็กมีมารยาทที่ดีในการเล่น</p>

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
					<p>4.ด้านสติปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> -เด็กสามารถ สนทนา ได้ตอบ ตอบคำถาม กับวิทยากรได้ -เด็กเกิดการใช้ ความคิดในการปฏิบัติ ตามแบบและวิธีการทำ ของวิทยากร -เด็กเกิดความคิดและ การทดลองในเรื่อง ใหม่ ๆ ได้ -เด็กเกิดการ เปรียบเทียบของ สิ่งของและปฏิบัติตาม คำสั่ง

สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
					<p>5.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>-เด็กบอกวิธีการเล่นการละเล่นงูกินหางได้</p> <p>6.ด้านการมีส่วนร่วม</p> <p>-ชุมชน (ครูภูมิปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องการละเล่นงูกินหางให้กับเด็ก</p> <p>-แบบสำรวจความพึงพอใจของครูภูมิปัญญา</p>

บันทึกหลังการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

วิธีการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้บันทึก
()

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การละเล่นงูินหาง

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ – จิตใจ	ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจองตามจินตนาการ	2.ความปลอดภัยจากการทำงานกิจกรรม	1.ความสนใจความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม	1.ปฏิบัติตามคำสั่ง	2.แสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องต่างๆ	3.ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.อธิบายรูปร่างลักษณะของสิ่งของต่างๆ	3.กล้าแสดงออกเหมาะสมตามวัย	1.เด็กรู้จักการละเล่นงูินหาง
1	ค.ช.จักรกฤษณ์ จินนะ										
2	ค.ช.ชිරะพงษ์ สมดีบ										
3	ค.ช.ชัยภูพล รินยานะ										
4	ค.ช.ศุภชัย เตชะฤทธิ์										
5	ค.ช.อนันตศักดิ์ ศรีวิสัย										
6	ค.ช.ธวัชชัย จินะนา										
7	ค.ช.อมรินทร์ หอห่มซ้าย										
8	ค.ช.เอกราช เปมัล										
9	ค.ช.พีรวิษณุ เตชะใหม่										
10	ค.ช.ณัฐวัฒน์ คำหลวง										
11	ค.ช.ปฏิภาณ ถาแก้ว										
12	ค.ช.พีรภัทร เป็งมูล										
13	ค.ญ.จิราพรรณ จันตะมา										
14	ค.ญ.สุธิดา สุริยวงศ์										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

แบบวัดผลประเมินผลตามสภาพที่พึงประสงค์ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การละเล่นงูหินหาง

ที่	ชื่อ - สกุล	ด้านร่างกาย		ด้านอารมณ์ – จิตใจ	ด้านสังคม			ด้านสติปัญญา			ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
		1.เคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจองตามจินตนาการ	2.ความปลอดภัยจากการทำงานกิจกรรม	1.ความสนใจความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม	1.ปฏิบัติตามคำสั่ง	2.แสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องต่างๆ	3.ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	1.สนทนาโต้ตอบตอบคำถามได้	2.อธิบายรูปร่างลักษณะของสิ่งของต่างๆ	3.กล้าแสดงออกเหมาะสมตามวัย	1.เด็กรู้จักการละเล่นงูหินหาง
15	ค.ญ.นริศรา พรหมมา										
16	ค.ญ.พิชชานันท์ แดงคำดี										
17	ค.ญ.นวิยา วงศ์ขันคำ										
18	ค.ญ.ประกาภรณ์ เตชะใหม่										
19	ค.ญ.วิภาวี สุนันต์๊ะ										
20	ค.ญ.มนัสดา ปัญญา										
21	ค.ญ.กัญญาณัฐ ศรีน้อย										
22	ค.ญ.กุดยารัตน์ ดวงกุย										
23	ค.ญ.ชนิดาภา กัลยาคำ										
24	ค.ญ.ไพรศกา รังทะมี										
25	ค.ญ.พิชชภา ดวงแสง										
26	ค.ญ. กฤติยาภรณ์ ยืนมาก										
27	ค.ญ. พิมลวรรณ อินทร์รักษา										

เกณฑ์การประเมิน

1.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นเสมอ

2.ทำได้โดยครูคอยกระตุ้นบางครั้ง

3.ทำได้ด้วยตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้ประจำสัปดาห์/การเปรียบเทียบมาตรฐาน

กิจกรรม	จุดประสงค์/คุณลักษณะที่พึงประสงค์	มาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย	มาตรฐาน อปท.	มาตรฐาน สมศ.
กิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้	ด้านร่างกาย			
	1. เคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง	ม.2 (ต.1)	ม.10 (ต.1)	ม.5 (ต.1)
	2. ใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน	ม.2 (ต.2)	ม.10 (ต.1)	ม.5 (ต.1)
	3. เคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง	ม.2 (ต.1)	ม.10 (ต.1)	ม.5 (ต.1)
	4. เคลื่อนไหวตามจินตนาการ	ม.5 (ต.2)	ม.12 (ต.2)	ม.3 (ต.2)
	5. ความปลอดภัยจากการทำกิจกรรม	ม.1 (ต.2)	ม.11 (ต.1)	ม.6 (ต.2)
	ด้านอารมณ์-จิตใจ			
	1. ร้องเพลงได้	ม.11 (ต.2)	ม.12 (ต.1)	ม.3 (ต.1)
	2. การทำท่าทางตามจินตนาการ	ม.11 (ต.2)	ม.12 (ต.1)	ม.5 (ต.3)
	3. ความสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม	ม.8 (ต.8)	ม.11 (ต.4)	ม.7 (ต.2)
	4. กล่าวทักทาย สวัสดี กับวิทยากร	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	5. ความสนใจในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	ม.5 (ต.1)	ม.12 (ต.1)	ม.3 (ต.1)
	ด้านสังคม			
	1. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	ม.8 (ต.8)	ม.11 (ต.4)	ม.7 (ต.2)
	2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นจากผู้อื่น	ม.10 (ต.1)	ม.10 (ต.3)	ม.4 (ต.1)
	3. มีมารยาทที่ดีในการร่วมกิจกรรม	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)

จุดประสงค์การเรียนรู้ประจำสัปดาห์/การเปรียบเทียบมาตรฐาน

กิจกรรม	จุดประสงค์/คุณลักษณะที่พึงประสงค์	มาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย	มาตรฐาน อปท.	มาตรฐาน สมศ.
กิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้	ด้านสติปัญญา			
	1. สนทนาโต้ตอบ ตอบคำถามเรื่องราวต่าง ๆ ได้	ม.10 (ต.1)	ม.10 (ต.3)	ม.4 (ต.1)
	2. อธิบายเกี่ยวกับสิ่งของที่เด็กเห็นและสัมผัสได้	ม.10 (ต.1)	ม.10 (ต.3)	ม.4 (ต.1)
	3. สามารถแสดงความรู้สึกด้วยคำพูดได้	ม.10 (ต.1)	ม.10 (ต.3)	ม.4 (ต.1)
	4. ทำตามแบบอย่างวิทยาการได้	ม.12 (ต.1)	ม.10 (ต.5)	ม.6 (ต.2)
	5. การท่องคำคล้องจอง	ม.9 (ต.1)	ม.10 (ต.3)	ม.5 (ต.3)
	ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	1. เด็กรู้จักการละเล่นม้าก้านกล้วยและครุฑมีปัญญา	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	2. เด็กรู้จักการละเล่นปี่นก้านกล้วยและครุฑมีปัญญา	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	3. เด็กรู้จักการละเล่นเดินกะตาดและครุฑมีปัญญา	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	4. เด็กรู้จักการละเล่นมอญซ่อนผ้าและครุฑมีปัญญา	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	5. เด็กรู้จักการละเล่นงูกินหางและครุฑมีปัญญา	ม.7 (ต.2)	ม.9 (ต.4)	ม.1 (ต.6)
	ด้านการมีส่วนร่วม			
	1. ชุมชน (ครุฑมีปัญญา) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องของการละเล่นภูมิปัญญาให้กับเด็ก	-	-	ม.6 (ต.1,2,4)

แบบสำรวจความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

โปรดกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

1. ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ ชาย หญิง

1.2 ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญา

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ความพึงพอใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้มากน้อยเพียงใด

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การจัดกระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยเด็ก			
2	ความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรม			
3	การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม			
4	การมีส่วนร่วมของครูภูมิปัญญาในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก			
5	จำนวนครูภูมิปัญญา			
6	ความพร้อมของครูภูมิปัญญาในการจัดกระบวนการเรียนรู้			
7	เด็กได้รับความรู้ตามพัฒนาการของเด็ก			
8	ความปลอดภัยในการทำกิจกรรม			
9	ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม			
10	สถานที่ในการจัดกิจกรรม			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....



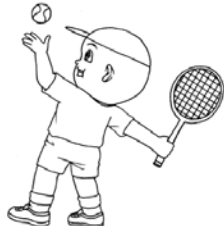




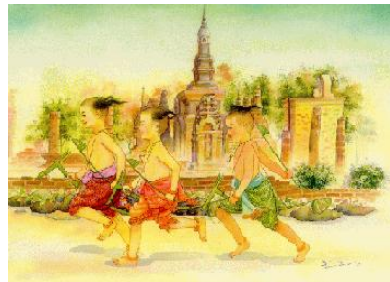
.....

.....

แบบประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้
 โครงการการจัดการกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง
 หน่วย การละเล่นแสนสนุก วันที่

ชื่อ ค.ช/ค.ญ.....ชั้นอนุบาล

คำสั่ง.....ให้นักเรียนระบายสีการละเล่นที่หนูรู้จัก และที่มีอยู่ในท้องถิ่นของหนู

<p>มอญซ่อนผ้า</p> 	<p>กลิ้งล้อ</p> 
<p>เล่นแบกมินตัน</p> 	<p>งูกินหาง</p> 
<p>เดินกะลา</p> 	<p>หมากเก็บ</p> 
<p>ปีนก้านกล้วย</p> 	<p>ม้าก้านกล้วย</p> 

ประวัตินักวิจัย



1.หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ นางสาวนตยา บุญจันทร์
 ที่อยู่ 128 หมู่ 4 ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
 โทรศัพท์ 086 – 9164936 , 080 - 4984143
 คุณวุฒิ ปริญญาตรี คบ. (การศึกษาปฐมวัย)
 เกิด วันที่ 14 เมษายน 2520

ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านบวก ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีสุพรรณ ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
 ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

ครูจ้างสอน โรงเรียนเทศบาลศรีปิงเมือง อ.เมือง จ.เชียงใหม่
 ครูจ้างสอน โรงเรียนวัดวังสิงค์คำ ต.ป่าแดด อ.เมือง จ.เชียงใหม่
 ครูจ้างสอน โรงเรียนบ้านต้นแก้ว ต.ขุนคอง อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ปัจจุบัน

เป็นพนักงานตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยครูดูแลเด็กปฐมวัย
 องค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่



2. ทีมวิจัย

ชื่อ นางสาววรรณิ์ คาววงศ์
 ที่อยู่ 96/1 หมู่ 9 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
 โทรศัพท์ 089 - 4299701
 คุณวุฒิ ปริญญาตรี คบ. (การศึกษาปฐมวัย)
 เกิด วันที่ 24 ธันวาคม 2523

ประวัติการศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านต้นแก้ว ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่

มัธยมศึกษาปีที่ 6 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่

อนุปริญญา จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

เป็นครูจ้างสอนระดับอนุบาล 3 ขวบ โรงเรียนบ้านต้นแก้ว ตำบลขุนคอง
 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจุบัน เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยครูดูแลเด็กปฐมวัยของ
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง
 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่



3. ทีมวิจัย

ชื่อ	นางสาวสิริณัฐ ไซวงค์
ที่อยู่	5 หมู่ 5 ตำบลสบแม่จ่า อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
โทรศัพท์	084 - 3702602
คุณวุฒิ	ธบ. (การบริหาร)
เกิด	วันที่ 19 กันยายน 2522
ประวัติการศึกษา	<p>ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าขุนคอง ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านต้นแก้ว ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากโรงเรียนสารพัดช่าง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>อนุปริญญา จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่</p> <p>ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่</p>
ประวัติการทำงาน	เป็นครูจ้างสอนระดับอนุบาล โรงเรียนบ้านท่าขุนคอง ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ปัจจุบัน	เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยครูดูแลเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่



4. ทีมวิจัย

ชื่อ นางอำภา ตากันระ
ที่อยู่ 117 หมู่ 5 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
โทรศัพท์ 081 - 6716457
คุณวุฒิ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี)
เกิด วันที่ 3 มีนาคม 2513
ประวัติการศึกษา
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนคอง ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
 มัธยมศึกษาปีที่ 6 การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน
 เป็นครูจ้างสอนระดับอนุบาล โรงเรียนบ้านขุนคอง ตำบลขุนคอง
 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ปัจจุบัน
 เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยครูดูแลเด็กปฐมวัย
 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขุนคอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง
 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่



5. ทีมวิจัยร่วม

ชื่อ นางเยาวเรศ ธาแก้ว
ที่อยู่ 101/1 หมู่ 5 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
โทรศัพท์ 081-0223594
คุณวุฒิ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี)
เกิด วันที่ 9 ตุลาคม 2522
ประวัติการศึกษา
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดขุนคอง ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอหางดง
 จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน
 เป็นวิทยากรสวนสัตว์เชียงใหม่
ปัจจุบัน
 เป็นลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งคนงานทั่วไป
 องค์การบริหารส่วนตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่